

STUDIA
BEZ
GRANIC

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	3	Bułgaria	12	Grecja	22	Malta	36	Szwecja.....	48
System studiów.....	4	Chorwacja	13	Hiszpania	24	Niemcy.....	38	Wielka Brytania.....	50
Rekrutacja.....	5	Cypr.....	14	Holandia	26	Norwegia	40	Włochy.....	52
Pobyt.....	6	Czechy.....	15	Islandia	28	Portugalia	42	Węgry	54
Stypendia.....	7	Dania	16	Irlandia	30	Rumunia	44		
Praca.....	8	Estonia	18	Litwa.....	31	Słowacja.....	45		
Austria	9	Finlandia	19	Luksemburg	32	Słowenia	46		
Belgia.....	10	Francja	20	Łotwa.....	34	Szwajcaria.....	47		

REDAKCJA

Redaktor merytoryczny: Karolina Ludwikowska,
Krzysztof Szwałek
Redaktor zarządzający: Wawrzyniec Pater
Redakcja: Barbara Jędraszko,
Wawrzyniec Pater

Korekta: Maryla Błońska
Projekt graficzny: Joanna Garbacik
Skład: Artur Ładno

Zdjęcie na okładce: shutterstock.com
Zdjęcia w środku: archiwum rozmówców

Grudzień 2020

ISBN: 978-83-66515-33-8

PUBLIKACJA Sfinansowano ze środków Komisji Europejskiej, Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa
BEZPŁATNA Wyższego w ramach programu Erasmus+. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska
nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w niej zawartość merytoryczną.

WYDAWCA

Wydawnictwo
FRSE

Erasmus+

eurodesk
p o l s k a

Krajowe Biuro Eurodesk Polska

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
Aleje Jerozolimskie 142a, 02-305 Warszawa
tel. 22 46 31 450
e-mail: eurodesk@eurodesk.pl

WARTO PRZEKRACZAĆ GRANICE

„Mimo że na początku było mi bardzo ciężko, nie żałuję. Gdy z roku na rok obserwujesz własny progres, daje to niesamowitą satysfakcję!”. To słowa Basi, która – jako jedna z kilkudziesięciu tysięcy młodych Polek i Polaków – zdecydowała się na studia za granicą. Jej historię przeczytasz w tej publikacji!

Nie znam perfekcyjnie języka, nie pochodzę z bogatej rodziny, nigdy wcześniej nie byłam za granicą... – to najczęstsze powody, które powstrzymują młodych ludzi przed wyjazdem na studia do innego kraju. Wielu jednak decyduje się na ten krok.

Za granicą studiuje ok. 50 tysięcy młodych Polaków, najwięcej w Wielkiej Brytanii i Francji. Udało im się pokonać wyzwania związane z utrzymaniem się w innym kraju, nauką w obcym języku czy formalnościami. Być może mieli okazję zapoznać się z poprzednimi wydaniem publikacji Eurodesk Polska o studiowaniu w Europie?

W najnowszej na kilkudziesięciu stronach zebraliśmy najważniejsze informacje dotyczące rekrutacji, kosztów utrzymania czy stypendiów dostępnych w 30 europejskich krajach. Jeszcze więcej informacji znajdziesz na stronie eurodesk.pl (w zakładce Mobilność wybierz Eurostudia).

W publikacji znajdziesz także historie młodych osób, które odważyły się na krok w nieznaną. To opowieści o tym, jak płacze się w poduszkę, będąc samemu w obcym kraju, jak odbierając dyplom, widzi się dumę w oczach najbliższych, którzy przyjechali z różnych krańców Polski, jak

studia za granicą zmieniają spojrzenie na świat i dodają pewności siebie.

Niech te historie będą dla Ciebie inspiracją – przekonaj się, że młodzi Polacy to wolni obywatele Europy bez granic.

Karolina Ludwikowska
autorka publikacji,
Eurodesk Polska

SYSTEM STUDIÓW

Trzy plus dwa albo cztery plus jeden – tak najprościej można opisać strukturę szkolnictwa wyższego w Europie. Zgodnie z założeniami procesu bolońskiego na większości uczelni drogę do zdobycia dyplomu magistra podzielono na dwa etapy, które może uzupełnić trzeci – doktorat.

PROCES BOLOŃSKI

Państwa europejskie uczestniczą w tzw. procesie bolońskim – najprościej rzecz ujmując, polega on na tym, by w podobny sposób organizować naukę i wzajemnie uznawać efekty kształcenia. W rezultacie studia wyższe podzielone są na trzy etapy. Pierwszy z nich to studia licencjackie (*undergraduate*), drugi – studia magisterskie (*graduate*), a trzeci – doktoranckie (*doctoral studies*). W większości krajów studia I stopnia trwają trzy lata – tak jest m.in. na uniwersytetach w Niemczech, Anglii, Francji czy Szwecji. Po czterech latach licencjat zdobywa się m.in. w Bułgarii, Grecji oraz w Hiszpanii. Od tego, ile trwają studia I stopnia, zależy długość kolejnego etapu – w sumie, by zdobyć dyplom magistra, trzeba uczyć się minimum pięć lat. Najambitniejsi mogą uczyć się dalej: na studiach doktoranckich, trwających od roku do czterech lat, w zależności od kraju i uczelni.

Z ETAPU NA ETAP

By rozpocząć studia wyższego stopnia, trzeba z sukcesem zakończyć poprzednie. Jeśli profil studiów jest zbliżony, wszystko odbywa się bez problemów. Jeśli jednak studia I stopnia miały profil zawodowy, rozpoczęcie na ich podstawie studiów II stopnia w innej dziedzinie może się nie udać, zwłaszcza w krajach o binarnym systemie edukacji wyższej (czyli podzielonym na struktury akademickie i zawodowe).

PRAKTYKA

Od powyższych reguł istnieją wyjątki: w niektórych krajach dostępna jest tzw. ścieżka zintegrowana, czyli 5- lub 6-letnie studia magisterskie bądź zawodowe, zwykle oferowane na wydziałach medycznych. W innych z kolei istnieje rozróżnienie dyplomów za ukończenie studiów I stopnia – absolwenci kierunków 3-letnich otrzymują dyplom *bachelor*, a 4-letnich – *advanced ba-*

chelor. Wyróżnia się również tzw. *short-cycle studies* (zwykle na uczelniach zawodowych), czyli dwuletnie programy studiów, pozwalające na zdobycie określonych uprawnień (np. *Academy Profession Degree* w Danii).

UZNAWALNOŚĆ DYPLOMÓW

Świadectwa maturalne i dyplomy akademickie wydane w Polsce nie są automatycznie honorowane w krajach procesu bolońskiego. W niektórych państwach ich ważność trzeba potwierdzić w ośrodkach sieci ENIC/NARIC (enic-naric.net) – wszystko zależy od konkretnego kraju.

W krajach UE największy procent studentów idących na doktorat odnotowuje się w Liechtensteinie, Czechach i Niemczech.

REKRUTACJA

Tak łatwo nie było jeszcze nigdy. Dostanie się na zagraniczne studia zwykle wiąże się ze spełnieniem dokładnie tych samych warunków, jakie obowiązują studentów miejscowych. Absolutną podstawą jest zdana matura i znajomość języka wykładowego.

TERMINY

Najważniejsza sprawa to odpowiednio wcześniej zacząć przygotowania. O wyborze kraju i kierunku studiów pomyśl przynajmniej rok przed planowanym wyjazdem. Procedury rekrutacyjne trwają dość długo, aplikację często trzeba składać na 8 miesięcy, a nawet rok przed rozpoczęciem nauki. Szczegółowych informacji o terminach i wymaganiach szukaj na stronach internetowych wybranych uczelni.

SYSTEMY REKRUTACYJNE

Rekrutacja na studia I stopnia może odbywać się na trzy sposoby:

- ▶ Centralnie – przeprowadzana jest przez takie instytucje jak: UCAS w Wielkiej Brytanii, ministerstwo edukacji w Grecji czy Central Application Office w Irlandii.
- ▶ Bezpośrednio na uczelniach – tak jest m.in. w Hiszpanii, we Włoszech i Szwajcarii. Szkoły

wyższe samodzielnie ustalają wymagania wobec kandydatów, a dokumenty przyjmują często w różnych terminach. Musisz więc dokładnie sprawdzić, jak wygląda procedura, by przez przeoczenie nie stracić szans na studia. Większość formularzy znajdziesz w internecie, możesz je także wysłać drogą elektroniczną.

- ▶ Przez wyspecjalizowane agencje – w zamian za odpowiednią opłatę wyręczają one kandydatów w załatwianiu formalności. Warto szukać takich agencji, które mają podpisane umowy z uczelniami.

ZASADY NABORU

Złożenie dokumentów to jedno, a dostanie się na studia to drugie. Jak wyglądają wymagania stawiane przez uczelnie? Zwykle najistotniejsze są Twoje oceny na świadectwie maturalnym z najważniejszych z perspektywy kierunku studiów przedmiotów. Świadectwo musisz potwierdzić i/lub

przetłumaczyć na język kraju, w którym będziesz studiować. Oprócz matury liczy się też znajomość języka obcego, którą musisz udokumentować. Będzie Ci więc potrzebne potwierdzenie, np. certyfikat językowy lub wyciąg z indeksu z oceną z lektoratu. Rozmowy kwalifikacyjne i egzaminy są rzadkością – wstępny test trzeba jednak pisać m.in. w Finlandii. Zasady naboru zależą też od kierunku: egzaminy najczęściej przeprowadzane są na medycynie, stomatologii i weterynarii oraz na kierunkach artystycznych. Uczelnie sportowe organizują testy sprawnościowe.

ECTS

Na wszystkich unijnych uczelniach działa już Europejski System Transferu Punktów Kredytowych (ECTS). Dzięki niemu w dowolnym momencie możesz przenieść się z jednej uczelni na drugą bez obaw, że nowa szkoła nie uzna kompetencji zdobytych w poprzedniej.

POBYT

Unia Europejska to przestrzeń, w której granice straciły swoje pierwotne znaczenie. Jako obywatel Wspólnoty możesz swobodnie podróżować, zamieszkać i uczyć się, gdzie chcesz. Czasami trzeba będzie jednak udowodnić, że masz dość pieniędzy, by się w danym kraju samodzielnie utrzymać.

WJAZD

Do poruszania się po Europie wystarczy dowód osobisty lub paszport. To potwierdzenie Twojej tożsamości i obywatelstwa UE, z którym wiążą się wyjątkowe przywileje. Jeśli Twój pobyt nie przekroczy 90 dni, zazwyczaj nie musisz załatwiać żadnych innych formalności – poza zameldowaniem. Ze swobody podróżowania po Europie warto skorzystać, przygotowując się do zagranicznych studiów: w trakcie jednej lub kilku

Pozwolenia są ważne, ale żaden dokument nie sprawi, że w danym mieście poczujesz się jak w domu. Chcesz wiedzieć, które miejsca są najbardziej przyjazne studentom? Zajrzyj do rankingu QS. W Europie na czołowych miejscach za 2019 r. są Londyn, Monachium i Berlin.

krótkich wizyt warto odwiedzić uczelnię, poszukać zakwaterowania i pracy.

MELDUNEK

Obowiązek zgłoszenia swojego miejsca pobytu istnieje już tylko w kilku krajach Europy. W Austrii należy się zameldować w ciągu trzech dni od zajęcia lokalu (w hotelach są specjalne formularze), w Belgii jest na to dziesięć dni, a w Niemczech siedem lub czternaście (w zależności od landu). Brak meldunku może skończyć się np. karą grzywny. Pamiętaj też o konieczności wymeldowania się lub zgłoszeniu zmiany meldunku.

POZWOLENIE NA POBYT

Podjęcie stacjonarnych studiów teoretycznie wiąże się z koniecznością potwierdzenia prawa do pobytu przekraczającego standardowe 90 dni. W praktyce procedury w tym zakresie są zróżnicowane. Przykładowo w Hiszpanii czy Danii w ciągu

trzech miesięcy od daty przyjazdu musisz zgłosić się do lokalnego urzędu z dowodem przyjęcia na studia i paszportem, a także oświadczeniem, że posiadasz odpowiednie środki finansowe na utrzymanie. Z kolei na Islandii konieczne będzie wpisanie się do biura ewidencji ludności i uzyskanie numeru PESEL.

TERMINY

Pozwolenia na pobyt przekraczający 90 dni wydawane są zwykle na rok, a ich przedłużenie o kolejne lata jest formalnością, o ile nie zrezygnujesz ze studiów. W niektórych krajach (np. w Niemczech) po ukończeniu nauki można ubiegać się o przedłużenie prawa pobytu o dodatkowe miesiące w celu znalezienia pracy. W krajach nienależących do UE możesz spodziewać się dodatkowych formalności. Szczegółowych informacji szukaj na stronach serwisów poświęconych studiom w danym kraju oraz ambasad.

STYPENDIA

Niezależnie od tego, czy chcesz za granicą zrealizować całość, czy tylko część swoich studiów, koniecznie zapoznaj się ze szczegółowymi zasadami przyznawania stypendiów i kredytów studenckich. Wsparcia udzielają ministerstwa, uczelnie, a w przypadku wyjazdów czasowych – również UE.

WYJAZDY NA STYPENDIA W TRAKCIE STUDIÓW

Jeśli studiujesz już w Polsce, ale marzysz o tym, by przeżyć edukacyjną przygodę również w innym kraju, za pośrednictwem swojej macierzystej uczelni możesz ubiegać się o wyjazd na wymianę lub praktykę studencką w ramach unijnego programu Erasmus+ (erasmusplus.org.pl). Oferta stypendialna Erasmusa+ to również staże absolwentckie. Studenci studiów magisterskich mogą też skorzystać z programu Erasmus Mundus, który umożliwia studia w co najmniej dwóch krajach. Jeśli myślisz o studiach częściowych, stażu czy misji naukowej za granicą, zapoznaj się też z ofertą Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

POMOC FINANSOWA

Nieco inaczej wygląda sytuacja osób, które mają ochotę zrealizować za granicą cały cykl studiów. Tu konieczne jest poznanie systemów wsparcia

dla studentów, obowiązujących w poszczególnych krajach. Zasadniczo stypendia dzielą się na socjalne i naukowe. Stypendiami mogą również zostać objęte osoby odnoszące sukcesy sportowe lub artystyczne. Informacje o formach i wysokości pomocy finansowej w poszczególnych państwach można znaleźć w publikacji *National Student Fee and Support Systems in European Higher Education*, którą wydaje regularnie sieć Eurydice (eurydice.org.pl). W wielu krajach działają też systemy kredytów studenckich. Pieniądze trzeba oddać po ukończeniu studiów. Wyjątkiem jest sytuacja, kiedy... zarabiasz za mało. Planując studia

za granicą, trzeba pamiętać, że brak środków na utrzymanie może w ogóle przekreślić możliwość studiowania – finansowa samowystarczalność jest najczęściej warunkiem otrzymania pozwolenia na pobyt przekraczający 90 dni.

BAZY INFORMACJI

Największą bazą z informacjami o pomocy finansowej dla studentów w Europie jest unijny portal european-funding-guide.eu. Serwis umożliwia wyszukanie ponad 12 tys. programów, grantów i kredytów studenckich. Znajdują się tam również porady dotyczące wniosków i procedur.

Program Fundacji Orlen „Bona Fide” oferuje stypendia do 150 tys. zł dla polskich studentów kształcących się na zagranicznych uczelniach na wybranych kierunkach. Uwaga: studenci, którym zostanie przyznane stypendium, zobowiązują się do podjęcia pracy w Polsce w sektorze publicznym lub w spółkach z udziałem Skarbu Państwa, przez minimum pół roku.

PRACA

Kto nie ma bogatego wujka ani góry oszczędności w banku, musi w trakcie zagranicznych studiów rozejrzeć się za pracą. Bezrobocie w całej Europie było w 2019 r. najniższe od wielu lat, ale kryzys wywołany pandemią może w tej kwestii sporo zmienić – już teraz rynek pracy się kurczy.

WARUNKI ZATRUDNIENIA

W krajach UE nie ma ograniczeń w dostępie do rynku pracy. Jako obywatel Wspólnoty możesz podejmować pracę bez pytania o zgodę urzędników. Zezwolenia na pracę nie potrzebujesz także w Szwajcarii, Norwegii czy Islandii. Wyjątkiem jest Wielka Brytania – po okresie przejściowym związanym z brexitem konieczne będzie uzyskanie pozwolenia na pracę. Pamiętaj, że najpóźniej po 90 dniach pobytu za granicą trzeba – przy ubieganiu się o prawo pobytu – zadeklarować, czy przyjechało się do danego kraju w celach zarobkowych czy edukacyjnych.

PRAWA I PRZYWILEJE

W przypadku studentów prawo do pracy w trakcie roku akademickiego zwykle jest ograniczone. Przykładowo w Szwajcarii możesz pracować tylko 15 godzin tygodniowo, a we Francji 964 godziny w roku, czyli ok. 60% pełnego etatu. Ograniczenia

obowiązują również m.in. we Włoszech i Norwegii. Dlaczego je wprowadzono? Za studentów nie trzeba zazwyczaj płacić składek emerytalnych. Młodzi ludzie stają się dzięki temu tańszą konkurencją dla „normalnych” pracowników, państwa nie chcą jednak pozwolić na to, by zjawisko to nabrało masowego charakteru.

NA JAKĄ PRACĘ MOŻNA LICZYĆ?

Nie ma się co łudzić – pracę w trakcie studiów zarobić na czesne i utrzymanie może być trudno. Po pierwsze: w niektórych krajach Europy poziom bezrobocia wśród młodzieży jest bardzo wysoki

(Grecja, Hiszpania, Włochy). Po drugie: studentom proponuje się zwykle zajęcia niskopłatne, wymagające niewielkich kwalifikacji i umożliwiające godzenie obowiązków zawodowych z nauką. W grę wchodzi więc przede wszystkim praca w gastronomii, roznoszenie ulotek, sprzątanie.

GDZIE SZUKAĆ PRACY?

Pierwsze kroki warto skierować do organizacji studenckich lub uczelnianych biur karier. Znajdziesz w nich nie tylko internetową bazę ofert, ale także uzyskasz porady dotyczące ubezpieczenia, opodatkowania i zakwaterowania.

Choć składkę emerytalną – jako student – masz z głowy, musisz pamiętać o innych opłatach wpływających na wysokość wynagrodzenia netto. Chodzi przede wszystkim o ubezpieczenie zdrowotne – Europejska Karta Ubezpieczenia Zdrowotnego, która wystarcza, gdy studujesz, po rozpoczęciu pracy musi zostać uzupełniona dodatkową polisą lub składką.

AUSTRIA

Wielowiekowa tradycja, dogodne położenie i wysoki poziom. Austriackie uczelnie to propozycja dla wszystkich, którzy lubią ciężką pracę, a do tego poradzą sobie z dość wysokimi kosztami utrzymania. Zwłaszcza, że o pracę dla obcokrajowców nie tak łatwo.

UCZELNIE

W Austrii masz do wyboru przeszło 2000 kierunków na ponad 70 uczelniach. Swoją ofertą kuszą uniwersytety (m.in. artystyczne), wyższe szkoły zawodowe, uniwersyteckie kolegia nauczycielskie oraz uczelnie prywatne. Wyszukiwarkę kierunków znajdziesz na stronie studienwahl.at.

REKRUTACJA

Austriackie uczelnie prowadzą rekrutację samodzielnie. By dostać się na studia licencjackie, zwykle wystarczy zdana matura i potwierdzenie znajomości języka. Świadectwo dojrzałości musi być przetłumaczone na język niemiecki

W roku akademickim 2018/2019 na wszystkich austriackich uczelniach studiowało 268 tys. osób, z czego aż jedną czwartą (75,4 tys.) stanowili obcokrajowcy.

Jeśli chcesz zamieszkać w Austrii jako student, musisz pojawić się w lokalnym urzędzie w ciągu trzech dni roboczych od dnia przyjazdu i złożyć zgłoszenie meldunkowe (*Meldezettel*).

i poświadczone przez polskie MSZ lub austriackie przedstawicielstwo w Polsce: konsulat lub ambasadę.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Znajomość niemieckiego (najczęściej na poziomie B2 lub C1) jest jednym z podstawowych warunków podjęcia studiów. W zależności od uczelni honorowane są różne dyplomy, np. ÖSD. Możesz też studiować po angielsku – na jednym z prawie 300 kierunków. Uczelnie akceptują zwykle certyfikaty IELTS i TOEFL.

CZESNE

Nauka dla obywateli UE jest bezpłatna, o ile minimalny okres studiów nie został przekroczony o więcej niż dwa semestry.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Austria jest droga – na zakwaterowanie i wyżywienie musisz mieć ponad 650 euro miesięcznie. Na rozrywki i książki – dodatkowo 300 euro, co łącznie daje minimum 950 euro miesięcznie. Pamiętaj, że Wiedeń zaliczany jest do najdroższych miast Europy, taniej jest np. w Innsbrucku lub regionie Karyntii.

STYPENDIA

Polscy studenci mogą skorzystać z kilkudziesięciu programów oferujących stypendia naukowe – szczegółowe informacje dostępne są w wyszukiwarce na stronie grants.at. W Austrii można również liczyć na wsparcie socjalne – bezpośrednie (wyplacane w gotówce, do 10 092 euro rocznie) lub pośrednie (np. w postaci ulg podatkowych).

BELGIA

Kraj, w którym swoje siedziby mają Unia Europejska, NATO i ponad tysiąc innych organizacji międzynarodowych, jest prestiżowym miejscem do studiowania. Studia w Belgii będą mocnym punktem w Twoim CV!

UCZELNIE

Belgia ma dwa odrębne systemy szkolnictwa wyższego – flamandzki i waloński. W sumie do wyboru jest 5 uniwersytetów z językiem niderlandzkim i 6 z wykładowym francuskim oraz prawie 50 innych uczelni. Szczegóły na stronach studyinlanders.be i studyinbelgium.be, odpowiednio dla Flandrii i Walonii.

REKRUTACJA

Na większość kierunków nie musisz zdawać egzaminów wstępnych, po prostu składasz dokumenty i czekasz na wyniki naboru. Wa-

W Belgii będzie Ci potrzebny kot. Ale nie, nie chodzi o zwierzę – tak nazywają się pokoje dla studentów wynajmowane przez prywatnych właścicieli. Mieszkańcy takich lokali mają często wspólną kuchnię i łazienkę.

runkiem przyjęcia na studia jest przedstawienie świadectwa ukończenia szkoły średniej – wcześniej trzeba je jednak nostryfikować. Szczegóły dotyczące uznawalności polskich dyplomów zostały opisane na stronach noric.be (Flandria) i equivalences.cfwb.be (Walonia). We Flandrii obowiązkowe są egzaminy na wyższe uczelnie artystyczne oraz na medycynę i stomatologię.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Uczelnie w Walonii wymagają potwierdzenia znajomości języka francuskiego (np. CPLF lub DEF), a we Flandrii – niderlandzkiego (najpopularniejszy to Certificaat Nederlands als Vreemde Taal). Jeśli chcesz studiować po angielsku, sprawdź, jakiego certyfikatu wymaga uczelnia.

CZESNE

Studia w Belgii są płatne, a wysokość czesnego zależy od uczelni, kierunku i stopnia studiów. W ro-

ku akademickim 2018/2019 maksymalna opłata za rok nauki nie mogła przekraczać 836 euro (Walonia) i 922 euro (Flandria). Studenci z uboższych rodzin mogą liczyć na znaczące zniżki lub całkowite zniesienie opłat.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Koszty życia w Belgii są wysokie. Najtańsze zakwaterowanie w akademiku kosztuje ok. 200 euro, wynajęcie mieszkania to wydatek ok. 600 euro (kawalerka). Sporo kosztują również transport i wyżywienie (ok. 300 euro na miesiąc). Na przeżycie miesiąca potrzeba ok. 950 euro.

STYPENDIA

Wsparcie oferowane jest głównie wybitnym absolwentom studiów licencjackich, którzy chcą rozpocząć studia w Belgii (flandryjski program Master Mind). Oprócz tego można powalczyć o stypendia socjalne, które różnią się w zależności od systemu szkolnictwa.

PRZEŁĄCZYĆ SIĘ NA TRYB ROZUMIENIA

Martyna Pociupany, 23 lata

→ studiuje biomedycynę na Katolickim Uniwersytecie Łowańskim

→ uzyskała licencjat z biomedycyny na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie

Przeprowadzka z Lublina do Leuven była Twoją pierwszą poważną samodzielną podróżą.

Fakt, że wyjeżdżam zupełnie sama do obcego kraju, gdzie nie znam nikogo, był trochę przerażający – od zawsze mieszkałam w Lublinie, tam mam rodzinę, znajomych. Wiedziałam jednak, że nie ja jedna jestem w takiej sytuacji – na uczelni było wielu zamiejscowych studentów. To doświadczenie nas połączyło.

W Polsce skończyłaś licencjat. Dlaczego zdecydowałaś się na wyjazd?

Biomedycyna w naszym kraju dopiero raczkuje. Za to w Belgii jest na wysokim poziomie, a absolwenci tego kierunku mają dużo więcej możliwości. To dlatego nie wyobrażam sobie powrotu do Polski – chcę zostać w Belgii i zrobić tu doktorat.

Jak porównasz studia w Polsce z tymi w Leuven?

Największa różnica dotyczy egzaminów. W Lublinie były to głównie testy wielokrotnego wyboru, tutaj – to egzaminy ustne, podczas których odpowiada się na dwa lub trzy pytania z ogromnej ilości materiału! W Lublinie łatwiej było się uczyć

i zdać – tutaj trzeba przestawić się z trybu kojarzenia na tryb rozumienia i opowiadania. Jednak, zaczynając studia magisterskie z polskim licencjatem, pod względem poziomu nauki nie odstawałam od innych – studia w Lublinie dobrze mnie przygotowały.

Czy, tak jak w innych krajach zachodniej Europy, także i w Belgii najważniejsza jest praktyka?

Przez 15 tygodni w roku mieliśmy praktyki w wybranym laboratorium, jednak na moim kierunku większość zajęć jest teoretycznych. W Polsce miałam o wiele więcej zajęć praktycznych – niemalże codziennie. Jednak już niedługo zaczynam roczny staż w laboratorium, zatem na brak praktyki nie będę mogła narzekać.

Jak Ci się mieszka w tak zróżnicowanym kraju?

Belgia jak na tak mały kraj jest niesamowicie skomplikowana pod względem administracyjnym i językowym! W Leuven używa się języka flamandzkiego, a już 20 km dalej, w Brukseli – języka francuskiego. Jednak do życia i studiowania w Belgii w zupełności wystarcza angielski.

Czy Twoje weekendy zazwyczaj wypełnia nauka?

Uważam, że dobra organizacja pracy bez problemu pozwala na wolne weekendy. Ważne jest, żeby mieć trochę czasu dla siebie. Zdarzają się tygodnie, w których weekendy są wypełnione

“**Zaczynając studia magisterskie z polskim licencjatem, pod względem poziomu nauki nie odstawałam od innych**”

nauką, jednak na większości przedmiotów nie ma cotygodniowych testów, sobotę i niedzielę można więc zwykle przeznaczyć na hobby.

Jakie słowo najlepiej podsumowuje Twoje zagraniczne studia?

Rozwijające – nie tylko dają mi więcej możliwości, jeśli chodzi o karierę czy podszkolenie języka, ale umożliwiają też codzienne przebywanie z ludźmi z innych krajów. To sposób na poszerzenie horyzontów i zrozumienie innych kultur. Po prostu przygoda życia!

BUŁGARIA

Studia w Bułgarii to oferta raczej dla mocno zdeterminowanych albo zakochanych w tym kraju. Nie dość, że miejscowe uczelnie do najbardziej prestiżowych nie należą, to jeszcze pobierają czesne. Czy piękne krajobrazy i niskie koszty utrzymania mogą do jakiegoś stopnia zrekompensować te minusy?

UCZELNIE

Bułgaria zaprasza na studia na ponad 50 uczelniach, w tym 11 uniwersytetach humanistycznych i 8 ekonomicznych. Pełna lista uczelni znajduje się na studyinbulgaria.bg.

REKRUTACJA

Każda uczelnia samodzielnie prowadzi rekrutację i ustala zasady przyjęć. Podstawą do ubiegania się o miejsce jest dyplom maturalny wraz z suplementem. Kopię świadectwa dojrzałości należy poświadczyć w bułgarskim konsulacie w Polsce i nostryfikować w biurze ENIC/NARIC. Oprócz tego potrzebne są jeszcze m.in. formularz aplikacyjny i CV.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Bułgaria rozwija ofertę studiów w językach angielskim, niemieckim i francuskim. Kto chce studiować po angielsku, musi przedstawić certyfikat TOEFL, IELTS lub FCE. Kto ma ochotę studiować

w języku bułgarskim, a nie zna go, musi zaliczyć rok przygotowawczy lub przejść intensywny kurs.

CZESNE

Ci, którzy uczą się w języku obcym, muszą radzić sobie bez pomocy finansowej. Rok studiów kosztuje od 300 do 1700 euro, za medycynę, stomatologię i farmację trzeba zapłacić od 5000 euro do 8000 euro. Żeby skorzystać z publicznego wsparcia, wystarczy... nauczyć się bułgarskiego, zdać egzamin językowy i złożyć podanie o przyjęcie na studia na takich samych warunkach jak Bułgarzy (czyli np. zdać egzamin wstępny, jeśli jest wymagany). Po spełnieniu tych warunków za rok studiów na państwowych uniwersytetach płaci się od 150 euro do 910 euro.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Ceny w akademikach są bardzo przystępne: dwuosobowy pokój z łazienką i współdzielonym aneksem kuchennym kosztuje 35–70 euro miesięcznie. Wynajem mieszkania to koszt od 100 euro do 300 euro. Za obiad w studenckiej restauracji zapłacisz równowartość 1–2 euro. W sumie, by przeżyć miesiąc w Bułgarii, wystarczy 300–500 euro.

STYPENDIA

Stypendia naukowe i socjalne przyznają uniwersytety (ale tylko dla studiujących w języku bułgarskim). Reszta może wybrać opcję pożyczki studenckiej na opłacenie czesnego lub kosztów utrzymania.

Bułgaria należy do najtańszych krajów w Unii Europejskiej. Płaca minimalna w 2020 r. w przeliczeniu wyniosła 312 euro – najmniej w UE.

CHORWACJA

Kraj jest piękny i coraz bogatszy. Trudno jednak uznać, by studiowanie na chorwackich uczelniach było dla Polaków spełnieniem marzeń. Wrażenie psują m.in. wysokie bezrobocie wśród młodzieży, opłaty za studia oraz ceny nieprzystające do wynagrodzeń.

UCZELNIE

W Chorwacji działa 119 szkół wyższych, w tym 10 uniwersytetów i 15 politechnik. Pełną listę instytucji możesz znaleźć na stronie studyincroatia.hr.

REKRUTACJA

Rekrutacja na studia I stopnia jest scentralizowana i odbywa się przez internetowy system Central Application Office. Polega na konkursie świadectw, w formularzu rekrutacyjnym można wskazać maksymalnie 10 kierunków. Do wniosku o przyjęcie na studia należy dołączyć m.in. kopię dowodu oraz potwierdzoną notarialnie kopię świadectwa ukończenia szkoły średniej (wraz z tłumaczeniem). Uznawaniem zagranicznych świadectw

w Chorwacji zajmuje się Education and Teacher Training Agency.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Chociaż w Chorwacji można studiować po angielsku, włosku, niemiecku czy węgiersku, to zdecydowana większość kierunków wykładana jest w języku chorwackim. Język ten można podszkolić, korzystając z oferty miejscowych ośrodków językowych, np. The Centre for Croatian as Foreign and Second Language.

CZESNE

Studia w Chorwacji są płatne, ale wysokość czesnego jest mocno zróżnicowana. Za rok nauki

na studiach licencjackich na kierunkach humanistycznych zapłacisz od 300 euro do 2200 euro, rok studiów technicznych kosztuje ok. 3 tys. euro. Czesne za pierwszy rok studiów I i II stopnia płaci w całości państwo.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Zakwaterowania zacznij szukać z dużym wyprzedzeniem, najlepiej jeszcze przed przyjazdem do Chorwacji. Za pokój zapłacisz ok. 150 euro miesięcznie, za małe mieszkanie – ok. 250 euro. Z szacunków chorwackich uczelni wynika, że miesięcznie na przeżycie będziesz potrzebować od 400 euro do 700 euro.

STYPENDIA

Państwowe wsparcie otrzymuje zaledwie ok. 4% studentów. Na granty mogą liczyć osoby z rodzin o niskich dochodach i niepełnosprawne. Niektóre uczelnie wypłacają również stypendia naukowe – dla najzdolniejszych.

W Chorwacji istnieje obowiązek meldunkowy. Po przyjeździe masz 48 godzin, by zgłosić miejsce swojego pobytu w Biurze ds. Obcokrajowców na lokalnym posterunku policji. Jeśli zamieszkasz w hotelu lub akademiku – formalności dopełnią za Ciebie jego administratorzy.

CYPR

Jeszcze w 1989 r. na Cyprze nie było żadnego uniwersytetu. Teraz wyższych uczelni jest tam ponad dwadzieścia, a ich poziom z roku na rok jest coraz wyższy. Doceniają to przede wszystkim studenci spoza Unii Europejskiej, głównie z Azji i Afryki.

UCZELNIE

Na Cyprze działa 9 uniwersytetów – 6 prywatnych i 3 państwowe: Uniwersytet Cypru, Otwarty Uniwersytet Cypru (oferuje głównie naukę na odległość) i Uniwersytet Technologiczny. Więcej informacji na studyincyprus.org.cy.

REKRUTACJA

Na Cyprze kandydaci na studia licencjackie muszą zdać egzaminy wstępne (Pancyprian Examinations). Dotyczy to jednak tylko obywateli Cypru. Miejsc dla obcokrajowców na publicznych

Na cypryjskich uczelniach nie brakuje zagranicznych studentów – przeważają przybysze z Azji. W ostatnich latach najwięcej było Chińczyków oraz obywateli Indii, Bangladeszu i Pakistanu. To rzadka okazja, żeby będąc w UE, poczuć się jak na innym kontynencie!

uniwersytetach jest niewiele – wymagana jest matura nostryfikowana przez Cypryjską Radę ds. Uznawania Wykształcenia i certyfikat z języka greckiego. Obywatele UE posiadający maturę międzynarodową mogą ubiegać się o miejsce na uczelni w ramach tzw. szybkiej ścieżki – zarezerwowano dla nich do 3% miejsc na studiach.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Języki wykładowe to grecki i turecki, choć są oczywiście przedmioty wykładane po angielsku (potrzebny Ci będzie jeden z najpopularniejszych certyfikatów, np. IELTS). Jeśli marzy Ci się studiowanie po grecku, przygotuj swój certyfikat (The Certificate of Attainment in Greek). Istnieje też możliwość przejścia specjalnego kursu i zdania egzaminu językowego umożliwiającego studia.

CZESNE

Rok studiów licencjackich na państwowych uniwersytetach cypryjskich kosztuje od 2000 euro

do 3500 euro, ale za czesne studentów z Cypru i UE płaci... państwo. Inaczej jest na studiach magisterskich – tu czesne płaci już student – od 5125 euro do 10 250 euro.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

By przeżyć miesiąc na Cyprze, potrzeba około 700 euro. Dość drogie są żywność i zakwaterowanie, szczególnie w Nikozji. Uczelnie oferują miejsca w akademikach, ale chętnych jest więcej niż miejsc (Uniwersytet Cypru ma tylko 208 łóżek). Za wynajem mieszkania na Cyprze trzeba zapłacić 400–600 euro miesięcznie, za żywność i transport – minimum 200 euro.

STYPENDIA

Stypendia naukowe wynoszą od 3000 euro do 4000 euro rocznie. Z kolei o zasiłki socjalne dla studentów mogą ubiegać się wyłącznie osoby, które mieszkały na Cyprze przez co najmniej pięć lat przed rozpoczęciem studiów.

CZECHY

Posiłki i napoje są niedrogie, do domu blisko, a do tego czeskie miasta mają sympatyczny, unikatowy klimat. Studiowanie w Czechach ma wiele plusów, zwłaszcza jeśli nauczysz się czeskiego – wtedy unikniesz opłat.

UCZELNIE

W Czechach uczyć się można na 28 uniwersytetach (26 publicznych i 2 państwowych) oraz 34 prywatnych uczelniach wyższych. Wyszukiarkę kierunków można znaleźć na stronie portal.studyin.cz.

REKRUTACJA

Zwykle podstawą do ubiegania się o miejsce na studiach jest świadectwo maturalne – między Polską a Czechami obowiązuje umowa o wzajemnej uznawalności wykształcenia. Kandydaci muszą też zazwyczaj opłacić wpisowe oraz złożyć stosowny wniosek. Na tej podstawie biorą udział

O zatrudnieniu w trakcie studiów nie powinien się martwić – w sierpniu 2020 r. stopa bezrobocia wynosiła zaledwie 2,7 proc. i była najniższa w Unii Europejskiej.

Aż 75% – taką zniżkę na przejazdy narodowymi liniami kolejowymi i autobusowymi mają czeszy studenci.

w konkursie świadectw lub są dopuszczani do egzaminów wstępnych.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Zdecydowana większość kierunków oferowana jest w języku czeskim, uczelnie wymagają więc dokumentów poświadczających jego znajomość. Na największych czeskich uniwersytetach z roku na rok rośnie też oferta kursów w języku angielskim – obecnie jest ich już ponad 1000 (na różnych etapach studiów).

CZESNE

Studia I i II stopnia na uczelniach państwowych i publicznych w języku czeskim są bezpłatne. Czesne trzeba zapłacić na większości kierunków

w języku obcym – przygotuj się na stawki wysokości minimum 2 tys. euro za rok nauki.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Koszty życia w Czechach są porównywalne z polskimi. Czeskie przewodniki akademickie sugerują, że miesięczne utrzymanie pochłania równowartość 300–650 euro – np. za pokój w akademiku trzeba zapłacić ok. 130 euro, całe mieszkanie to koszt ok. 380 euro, bilet do kina – ok. 5 euro, a piwo w pubie – niewiele ponad 1 euro.

STYPENDIA

Polscy studenci mogą liczyć m.in. na kilkumiesięczne stypendia w ramach środkowoeuropejskiego programu współpracy akademickiej CEEPUS. Przede wszystkim jednak warto zainteresować się stypendiami Funduszu Wyszehradzkiego na studia magisterskie i postmagisterskie. Za granicą można spędzić maksymalnie 4 semestry, ze wsparciem 2500 euro na semestr.

DANIA

Kreatywność, krytyczne myślenie, aktywność. Te słowa powtarzane są na duńskich uczelniach do znudzenia, ponieważ właśnie na nich opiera się miejscowy, innowacyjny model nauczania. Kształcenie zawodowe nie może obyć się bez praktyki, akademickie – bez samodzielnych badań.

UCZELNIE

W Danii działa 8 uniwersytetów, 11 wyższych szkół artystycznych oraz 7 koledży uniwersyteckich. Do wyboru jest ponad 600 kierunków studiów w języku angielskim oraz 1000 innych kursów (np. szkół letnich). Wyszukiwarkę kierunków znajdziesz na studyingdenmark.dk.

REKRUTACJA

By myśleć o studiach licencjackich w Danii, wystarczy zdana matura. Rekrutacja na studia licencjackie w języku angielskim odbywa się przez portal optagelse.dk. Jeśli chcesz aplikować na studia magisterskie, wejdź na dans.stads.dk. Nie zapomnij o tłumaczeniu dokumentów na angielski!

Czy wiesz, że jako zagraniczny student możesz skorzystać z bezpłatnych lekcji języka duńskiego? Musisz jedynie posiadać numer CPR, który jest przyznawany tym, którzy mieszkają w Danii dłużej niż 3 miesiące.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

By studiować w Danii, trzeba dobrze znać język angielski – odpowiadający poziomowi „English B” lub wyższemu – „English A”. Jeśli chcesz studiować w języku duńskim, musisz zdobyć certyfikaty Danish as a Foreign Language lub Danish Test 2 (czasami Danish Test 3).

CZESNE

Dobra wiadomość! Studenci z Unii Europejskiej nie płacą za studia.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Miesięcznie na utrzymanie trzeba mieć ok. 800–1100 euro. Połowę tej kwoty (300–500 euro)

wydasz na zakwaterowanie (w Kopenhadze koszt wynajmu sięga 800 euro), a 200–300 euro będziesz potrzebować na jedzenie – w tej kategorii ceny w Danii są najwyższe w całej Unii. Kawa w kopenhaskiej kawiarni to prawie 5 euro! Żeby zaoszczędzić na transporcie, warto przesiąść się na rower – używany kupisz nawet za 50 euro.

STYPENDIA

Obcokrajowcy studiujący w Danii mogą starać się o przyznanie rządowych zasiłków dla studentów (SU). Jeśli Twój miesięczny dochód nie przekracza 12 tys. koron (i spełnisz kilka dodatkowych warunków, przede wszystkim pracujesz 10–12 godzin tygodniowo), możesz ubiegać się o grant socjalny w wysokości nawet 820 euro miesięcznie. Takie wsparcie otrzymuje aż 85% studiujących w Danii. Dostępne są również kredyty studenckie (co miesiąc pobierać można ok. 420 euro) oraz dodatki mieszkaniowe (*boligsikring*).

ZNALEŹĆ SWÓJ RYTM

Weronika Dymna, 24 lata

- studiuje zarządzanie marketingiem na Copenhagen Business Academy
- uzskała licencjat na kierunku prawno-ekonomicznym w Poznaniu

Zaczynając studia licencjackie w Danii, miałaś już skończony licencjat w Polsce. Nie myślałaś: „moi znajomi są już trzy lata do przodu, a ja zaczynam od zera”?

To jest bardzo polskie myślenie – że na coś jest za późno albo że czegoś nie wypada. W Polsce króluje jeden szablon – najpierw licencjat, potem od razu magisterka, a później najlepiej jeszcze doktorat – inaczej nie ma co mówić o sukcesie. W Danii jest inaczej. Większość Duńczyków ma 25 lat, kiedy kończy licencjat. Dlaczego tak późno? Bo w międzyczasie robią sobie przerwę na *gap year*, próbują nowych rzeczy. Dlatego uznałam, że pójście na drugi licencjat będzie szansą na nauczenie się czegoś nowego.

Czy widzisz dużą różnicę w podejściu do nauki w Polsce i Danii?

W Polsce prowadzący mówili, że nie wyślą nam prezentacji, bo nie przyjdziemy na następne zajęcia, w Danii z prezentacją musimy się zapoznać przed kolejnymi zajęciami. Na ćwiczeniach z przedsięwzięcia w Polsce uczyłam się na pamięć cech jakiejś analizy biznesowej i nazwiska tego, kto ją stworzył, w Danii – na czym ona polega i jak ją zastosować w biznesie.

Czyli nie bez powodu mówi się, że studia w Danii są nastawione na praktykę.

Widąc to nawet podczas egzaminów. W Polsce – musisz wykuć teorię, którą po wyjściu z sali natychmiast zapominasz. W Danii egzaminy

“ Duńczycy podczas swoich studiów często robią sobie przerwę na *gap year*, próbują nowych rzeczy ”

semestralne trwają 6 godzin – trzeba rozwiązać konkretne zadanie, np. przygotować plan marketingowy dla firmy. Podczas egzaminu możemy używać książek – takie podejście pokazuje, że najtrudniejsze nie jest opanowanie teorii, tylko zastosowanie jej w praktyce.

Na stronie Twojego uniwersytetu można przeczytać, że studenci przyjeżdżający do Danii powinni mieć na start ok. 6500 euro oszczędności.

Na start miałam zaoszczędzone ok. 25 tys. zł (ok. 42 tys. koron). Dużym szokiem podczas

wynajmu mieszkania może być wysokość depozytu – to często nawet 10 tys. zł. Co do wydatków na jedzenie i przyjemności – mój chłopak twierdzi, że kiedyś udało mu się żyć za 1200 zł miesięcznie... Ja staram się nie przekraczać 2,5 tys. zł w miesiącu.

Żeby dostać stypendium rządowe, tzw. SU, musisz pracować. Jak wygląda rynek pracy dla studentów?

Najlepiej zacząć rozglądać się za pracą jak najwcześniej – znam osoby, które zaczęły za późno i przez cały pierwszy semestr nie mogły niczego znaleźć. Studenci najczęściej pracują w kawiarniach i hotelach. Ja pracuję w restauracji – nie jest to obciążająca praca, a dzięki temu, że 80% moich współpracowników to studenci, mogę dowolnie układać swój grafik.

Co podoba Ci się w duńskiej filozofii życia?

Duńczycy mają inne podejście do pracy. Polacy, którzy w założeniu pracują do 16, często wychodzą z biura o 18. W Danii – minutę po 16 biura są prawie puste. Co więcej, w piątki pracuje się krócej, zazwyczaj do 14. Duńczycy bardzo cenią swój czas wolny i wykorzystują go do maksimum.

ESTONIA

„90% zagranicznych studentów twierdzi, że Estonia to doskonałe miejsce do życia” – takim sloganem reklamują się estońskie uczelnie wyższe. Ten niewielki kraj na północnym wschodzie Europy może Cię zaskoczyć!

UCZELNIE

Studiować w Estonii można na 20 uczelniach wyższych, wśród których znajduje się 6 uniwersytetów publicznych i 1 prywatny. W języku angielskim można studiować na ponad 270 kierunkach, ich wyszukiwarkę znajdziesz na studyinestonia.ee.

REKRUTACJA

Warunki przyjęcia na studia są podobne do obowiązujących w innych krajach Europy: niezbędną jest zdana matura oraz certyfikat

znajomości języka angielskiego. Aplikuje się przez portal estonia.dreamapply.com. Po wypełnieniu internetowego formularza należy go wydrukować i wysłać na uczelnię pierwszego wyboru wraz z potwierdzonymi notarialnie kopiami wymaganych dokumentów (np. świadectwem dojrzałości i wykazem zaliczeń).

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Estońskie uczelnie honorują wszystkie najważniejsze certyfikaty znajomości języka angielskiego (IELTS, TOEFL, CAE, CPE). Studiować możesz także np. po rosyjsku.

CZESNE

Studia w Estonii są płatne, ale wysokość czesnego jest mocno zróżnicowana – zależy od uczelni, kierunku i stopnia studiów. Za rok nauki na większości kierunków zapłacisz od 1660 euro do 7500 euro (za prawo czy medycynę – 11 000 euro). Za to studia doktoranckie są darmowe.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Miesięcznie za pokój w akademiku zapłacisz od 75 euro do 150 euro, na mieście – co najmniej 200 euro. W sumie, by przeżyć miesiąc w Estonii, będziesz potrzebować ok. 600 euro. Uwaga: transport miejski jest w Tallinie darmowy dla mieszkańców!

STYPENDIA

Studenci mogą starać się o stypendia zarówno socjalne, jak i naukowe. W tym pierwszym przypadku wsparcie wynosi od 75 euro do 220 euro miesięcznie.

Estońscy stawiają na nowe technologie. W 20 minut można założyć swoją firmę przez internet, w sieci załatwisz 99% spraw związanych z bankowością. To także kraj wielu start-upów – z Estonii wywodzi się m.in. firma Skype.

Uczelnie często wymagają zdania egzaminów wstępnych. Uniwersytet w Tallinie od lutego do lipca na większości kierunków organizuje je kilka razy w miesiącu (w większości przez Skype).

FINLANDIA

Edukacja od dziesięcioleci jest dla Finów oczkiem w głowie i trzeba przyznać, że efekty ich starań są wyjątkowe. Szkolnictwo wyższe w tym kraju należy do najlepiej rozwiniętych na świecie, choć nauka jest darmowa.

UCZELNIE

Edukację wyższą w Finlandii oferuje 13 uniwersytetów oraz 22 politechniki. Te pierwsze skupiają się na badaniach i przekazywaniu wiedzy akademickiej, te drugie na praktycznym zastosowaniu nabywanych umiejętności. Więcej szczegółów na stronie studyinfofinland.fi.

REKRUTACJA

Aplikację na studia z wykładowym angielskim składa się bezpłatnie na portalu studyinfo.fi. Możesz złożyć osobne wnioski na dowolną liczbę uczelni (*separate application*) albo wniosek na maksymalnie sześć uczelni lub kierunków (*joint application*). Po wysłaniu wniosku otrzymasz informacje o wymaganych załącznikach oraz datach i miejscu ich złożenia. Jeśli chodzi o dokumenty: potrzebne jest oczywiście przetłumaczone świadectwo ukończenia szkoły średniej (*maturalne*) wraz z wykazem ocen (*transcript of records*). Uwaga – większość uczelni organizuje egzaminy

wstępne, zwłaszcza na studia licencjackie (może to być np. napisanie eseju).

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Fińskie uniwersytety na studiach I stopnia oferują niemal wyłącznie naukę w języku fińskim i szwedzkim, politechniki przeciwnie – na nich większość kierunków wykładana jest po angielsku. Na studiach magisterskich jest inaczej – same uniwersytety oferują ponad 200 kierunków, na których wykładowcy mówią w języku Szekspira. Kto na studiach I stopnia wybierze kierunek właśnie z wykładowym angielskim, musi przedstawić certyfikat – np. TOEFL. Do studiowania po fińsku potrzebny Ci będzie certyfikat YKI.

W 2020 r. w Rankingu Szanghajskim znalazło się 8 fińskich uczelni: na najwyższej, 74. pozycji, uplasował się Uniwersytet w Helsinkach.

CZESNE

Dla obywateli UE studia są darmowe – nawet doktoranckie.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Ceny w fińskich sklepach – w przeliczeniu na złote – są wysokie, a Helsinki są w światowej czołówce miast o najwyższych kosztach życia. Piwo w barze kosztuje ok. 8 euro, a obiad to minimum 11 euro. Na prowincji koszty życia są nieco mniejsze, ale i tak – według szacunków uczelni – na przeżycie w Finlandii trzeba mieć co najmniej 700–1000 euro miesięcznie.

STYPENDIA

Rząd i miejscowe uczelnie bardzo rzadko fundują stypendia na studiach licencjackich i magisterskich – wychodzą z założenia, że darmowa nauka to wystarczający ukłon w stronę studentów. Uzyskanie wsparcia możliwe jest jedynie na studiach doktoranckich.

FRANCJA

300 tysięcy studentów z różnych krajów świata nie może się mylić – Francja jest doskonałym miejscem do studiowania. Przybysze z zagranicy stanowią już 12% ogółu słuchaczy uczelni wyższych. Nad Sekwaną coraz więcej jest również Polaków.

UCZELNIE

Studiować można na jednej z 3500 publicznych lub prywatnych szkół wyższych, w tym na 61 uniwersytetach. Istnieje tu również 220 nowoczesnych szkół biznesowych, z których 40 należy do elitarnego grona *Conférence des Grandes Écoles*. Specjalnie dla studentów spoza Francji powołano kilka lat temu program n+i – uczestniczy w nim ok. 50 francuskich szkół inżynierskich, które oferują kierunki techniczne dla absolwentów studiów I stopnia.

REKRUTACJA

By studiować na uczelni wyższej, wystarczy matura (*baccalauréat*). Rekrutacja na studia I stopnia dla obywateli UE odbywa się przez

stronę parcoursup.fr. Z uznaniem polskiego dyplomu we Francji nie powinno być kłopotu – stosowna umowa między rządami obu krajów została zawarta w 2008 r. Nieco inaczej wygląda sytuacja w przypadku *Grandes Écoles*. By się na nie dostać, trzeba najpierw ukończyć dwuletnie studia przygotowawcze (CPGE) i zdać egzamin.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Francuskie uczelnie oferują ponad 1500 kierunków wykładanych po angielsku – od kandydatów wymagają certyfikatów TOEFL lub IELTS. Bazę kierunków można znaleźć w katalogu Campus France. Kto chce studiować po francusku, musi posiadać dyplom DELF, DALF lub TCF/TCF-DAP. Kursy są oferowane m.in. przez instytut francuskie.

CZESNE

W roku akademickim 2019/2020 studia licencjackie kosztowały 170 euro rocznie, magisterskie – 243 euro, doktoranckie – 380 euro, a inżynierskie – 601 euro. Szkoły prywatne oraz *Grandes Écoles* są droższe – nawet 10 tys. euro za rok nauki.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Średni czynsz za pokój w akademiku wynosi 200–400 euro, wynajęcie mieszkania na wolnym rynku w Paryżu to koszt co najmniej 800 euro miesięcznie. By w dużym mieście żyć swobodnie i bezpiecznie, warto mieć ok. 1200–1400 euro miesięcznie. W mniejszych ośrodkach wystarczy ok. 900 euro.

STYPENDIA

Wsparcia finansowego udziela m.in. Ambasada Francji. Warto sprawdzić też szanse na uzyskanie stypendium Eiffel oraz zajrzeć na stronę pologone.campusfrance.org/pl.

Aż 22 francuskie szkoły wyższe znalazły się w rankingu 500 najlepszych uczelni świata. To trzeci wynik w Europie.

FRANCJI NIGDY DOŚĆ

Katarzyna Molak, 25 lat

→ studiuje bezpieczeństwo globalne na Uniwersytecie w Bordeaux

→ uzskała licencjat na Wydziale Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego

Konsultantka we Francusko-Polskiej Izbie Gospodarczej, stażystka w Ambasadzie Francji... Czy mimo sporego doświadczenia dalej czułaś, że potrzebne są Ci studia we Francji?

Zawsze chciałam studiować we Francji. Dzięki wyjazdowi w ramach programu Erasmus+ do Nancy utwierdziłam się w przekonaniu, że francuska uczelnia wyższa to coś dla mnie. Imponował mi poziom kształcenia oraz bardzo rygorystyczne podejście do programu i realizacji zajęć. Po kilku miesiącach na Uniwersytecie Lotaryńskim poczułam jednak niedosyt.

“ **Nigdy żaden wykładowca nie potraktował mnie gorzej, bo jestem z zagranicy** ”

Jak wyglądał początek nauki we Francji pełnoprawnej już studentki?

Pierwszy semestr był bardzo intensywny. Po-wszechna panika sprawiała, że uczyłam się praktycznie bez przerwy. W piątki i w soboty pracowałam, a w niedziele pisałam prace. Wypałam się dopiero po egzaminach, czyli w połowie stycznia.

Dużo mówi się o tym, że Francuzi są bardzo wymagający w kwestii swojego języka. Czy ktoś, kto nie mówi płynnie po francusku, może mieć trudności na uczelni?

Społeczeństwo francuskie jest tak różnorodne, że siłą rzeczy każdy ma jakiś akcent i każdemu zdarzają się naleciałości czy błędy językowe. Nigdy żaden wykładowca nie potraktował mnie gorzej, bo jestem z zagranicy. Wręcz przeciwnie, na wykładach nie raz byłam proszona o skomentowanie sytuacji w polskiej polityce.

Jesteś stypendystką prestiżowego programu Eiffel, dzięki któremu przez cały następny rok akademicki co miesiąc będziesz otrzymywać 1200 euro. W skali 1–10, jak trudno było zdobyć to stypendium?

Ze względu na brak dokładnych danych i wielu chętnych (z ponad 1600 zgłoszeń stypendia otrzymało 378 osób), myślę, że 8. Łatwo więc nie jest, ale jeśli potrafimy dobrze umotywować wybór kierunku i trafnie określić nasze plany zawodowe po studiach, a ponadto mamy za sobą pierwsze doświadczenia zawodowe (poparte listami polecającymi), to wydaje mi się, że szanse na otrzymanie stypendium są spore.

Jakie są Twoje studia?

Intensywne. Zapowiada to już sama ich nazwa: bezpieczeństwo globalne: trójjęzyczny analityk polityczny. Mam bardzo dużo zajęć, nie tylko na wydziale prawa, ale również z języków obcych. Kilka dużych exposé w grupach oraz cotygodniowe prace pisemne na podstawie paru obszernych tekstów do przeczytania to standard. Studia kończą się stażem w międzynarodowej instytucji.

Warszawa czy Bordeaux – które miasto jest bardziej przyjazne studentom?

Kocham Warszawę całym moim sercem, ale... to Bordeaux ma rozmiar idealny dla potrzeb studenckiego życia. Szczególnie dla kogoś, kto ma serdecznie dość komunikacji miejskiej i korków. Od roku nie mam karty miejskiej, a do tramwaju wsiadam wyłącznie, jeśli naprawdę muszę – wszędzie wozi mnie mój rower! Centrum miasta pełne jest różnych barów i restauracji. Nad rzeką zamiast kwiatów sadi się warzywa i owoce. Jest też sporo inicjatyw zrzeszających lokalnych producentów żywności oraz sklepy *en vrac*, czyli bez opakowań. Dla mnie to idealne rozwiązanie – nie rujnuję budżetu, a dodatkowo uczestniczę w transformacji miasta.

GRECJA

Mimo że gospodarka Grecji od lat jest na skraju bankructwa, studia licencjackie pod Akropolem wciąż są bezpłatne. Trudno wyobrazić sobie lepsze okoliczności do studiowania historii antycznej, archeologii czy języków klasycznych.

UCZELNIE

W Grecji istnieją 24 uniwersytety, m.in. kształcący na odległość Helleński Uniwersytet Otwarty oraz oferujący naukę wyłącznie w języku angielskim Międzynarodowy Uniwersytet Helleński. Wyszukiwarkę kierunków można znaleźć na stronie studyingreece.edu.gr.

REKRUTACJA

Podstawowym warunkiem przyjęcia dla studentów spoza Grecji jest świadectwo maturalne. Liczą się oceny na świadectwie oraz dobra znajomość języka greckiego. Studenci z zagranicy składają dokumenty przez portal exams-foreigner.it.minedu.gov.gr. Po przesłaniu zgłoszenia należy wypełnić również specjalny wniosek i oświadczenie (oba dokumenty generowane są elektronicznie), a także załączyć poświadczoną kopię świadectwa dojrzałości i zdjęcia. Uznawaniem dyplomów akademickich zajmuje się National Academic Recognition Information Centre.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Certyfikaty niezbędne do podjęcia studiów w języku greckim są wydawane przez uniwersytety w Atenach i Salonikach. Egzamin odbywają się dwa razy do roku: w maju i wrześniu. Innym wyjściem jest zaliczenie egzaminu w Centrum Języka Greckiego w Salonikach. Studenci, którzy nie spełnią warunków językowych, mogą zostać przyjęci na rok przygotowawczy. Na kierunkach z wykładowym angielskim najczęściej wymagane są certyfikaty TOEFL lub IELTS.

CZESNE

Studia I stopnia są bezpłatne, czesne płacą jedynie słuchacze Helleńskiego Uniwersytetu Otwartego (500–1500 euro rocznie). Płatne

są natomiast studia magisterskie – rok nauki kosztuje maksymalnie ok. 7,5 tys. euro.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Za kawalerkę trzeba zwykle zapłacić 400–500 euro miesięcznie, za mieszkanie czteropokojowe – 550–700 euro. W sumie miesięcznie na utrzymanie trzeba wydać ok. 700 euro.

STYPENDIA

W Grecji nie ma stałego systemu wsparcia dla studiujących – nabory wniosków o przyznanie zasiłków socjalnych ogłaszane są w zależności od sytuacji budżetu państwa. Granty wynoszą od 200 euro do 380 euro miesięcznie i są uzależnione m.in. od uzyskiwanych ocen.

Studia I stopnia trwają w Grecji 4 lata i kończą się zdobyciem tytułu licencjata (*ptychio*). Po kolejnym roku nauki można się już cieszyć z dyplomu magistra.

EUROPEJSKI PORTAL MŁODZIEŻOWY

Wkrótce nowa odsłona

portalmłodzieżowy.eu

Home

HISZPANIA

Hiszpania jest najczęściej wybieranym krajem przez polskich studentów Erasmusa. Nic dziwnego – w takim klimacie życie studenckie kwitnie przez cały rok. I tylko jest jeden problem: nawet po studiach pracy tu jak na lekarstwo.

UCZELNIE

Hiszpania oferuje naukę na 83 uniwersytetach (w tym 52 publicznych i 31 prywatnych). Wyszukiwarkę uczelni znajdziesz na stronie studyinspain.info. Jeśli myślisz o studiowaniu w Katalonii, wejdź na stronę studyincatalonia.gencat.cat.

REKRUTACJA

By dostać się na studia I stopnia, obywatelom UE wystarczy świadectwo maturalne (*bachillerato*). Starania o przyjęcie na studia należy zacząć od skontaktowania się z UNEDasiss – instytucja ta sprawdza, czy posiadane przez kandydatów wykształcenie jest odpowiednie, i wystawia

certyfikat *Calificación de Acceso a la Universidad* (CAU) z punktacją, od której zależą szanse na dostanie się na studia (najwyższa ocena to 10). By otrzymać certyfikat, należy m.in. przedstawić przetłumaczoną kopię świadectwa i dowód tożsamości. Kto ma ochotę – może przystąpić do egzaminów *Pruebas de competencias específicas* (PCE), by poprawić swoje oceny ze świadectwa.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Na większości kierunków hiszpańskojęzycznych musisz przedstawić certyfikat DELE. Kursy językowe są organizowane przez wszystkie większe uniwersytety. Studiować można też po katalońsku i baskijsku, rzadziej po angielsku – uczelnie

wymagają zdania testu lub przedstawienia certyfikatu na poziomie B2.

CZESNE

Czesne na uczelniach publicznych wynosi od 700 euro do 1500 euro za licencjat i od 800 euro do 3 tys. euro (studia magisterskie). Opłaty różnią się w zależności od regionu.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Życie w Hiszpanii nie jest bardzo drogie, zwłaszcza w mniej turystycznych miastach. Uczelnie szacują, że na przeżycie miesiąca trzeba mieć ok. 800 euro, ale w Barcelonie czy Madrycie – nawet 1100 euro.

STYPENDIA

Studenci mogą liczyć na wsparcie socjalne i stypendia naukowe. Pomocy udzielają same uczelnie, można także starać się o wsparcie Ministerstwa Edukacji. Wyszukiwarkę grantów znajdziesz na stronie sepie.es.

Hiszpania należy do nielicznych krajów uczestniczących w procesie bolońskim, w których studia licencjackie są zwykle czteroletnie (240 ECTS). Ich absolwenci dyplom magistra uzyskują po kolejnym roku studiów.

ZACZĘŁAM MYŚLEĆ PO HISZPAŃSKU

Barbara Kosowska, 23 lata

→ studiuje arabystykę na Uniwersytecie Sewilskim

→ zdała polską maturę w liceum w Grudziądzu

Polka, która mieszka w Hiszpanii i studiuje arabski – to ciekawe połączenie!

Od wielu lat podróżuję sama po świecie, więc wyjazd do Hiszpanii był po prostu początkiem nowej przygody. Tak naprawdę od zawsze chciałam studiować za granicą. Jeśli chodzi o wybrany kierunek – fascynuje mnie kultura arabska i chciałam pogłębić wiedzę na ten temat.

“ **Gdy z roku na rok obserwujesz własny progres, daje to niesamowitą satysfakcję!** ”

Jak wspominasz swoje pierwsze chwile w Sewilli?

Przynaję, rzuciłam się na zbyt głęboką wodę – zaczęłam studiować język arabski po hiszpańsku, którego jeszcze wtedy tak dobrze nie znałam. Przez pierwszy rok płakałam prawie codziennie i chciałam wracać do Polski. Czułam się bardzo samotna, nie potrafiłam porozumieć się ze znajomymi, niewiele rozumiałam podczas zajęć. Kiedy widziałam, jak wszyscy robili notatki, to tylko się tym stresowałam, bo nie miałam pojęcia, co powinnam zanotować. Gdy już dobrze poznałam język hiszpański, było o wiele łatwiej.

No właśnie – jak uczy się dwóch obcych języków jednocześnie?

Na początku było bardzo ciężko, ponieważ nie znałam żadnego z tych dwóch języków na poziomie zaawansowanym. Nauka języka hiszpańskiego i arabskiego jednocześnie jest bardzo wymagająca, ponieważ nie należą do tej samej rodziny językowej, nie mają takiego samego

alfabetu ani gramatyki. Ale jak to mówią – „dla chcącego nic trudnego!”. Zresztą codzienne życie w Hiszpanii jest jak przyspieszony kurs językowy!

Które zajęcia podbiły Twoje serce?

Moim ulubionym przedmiotem była Estética Árabo-Islámica – często wychodziliśmy na spacer po Sewilli i analizowaliśmy architekturę: każdy łuk, każdy mur. Dzięki temu bardzo dużo dowiedziałam się o sztuce arabsko-islamskiej. Na każdych zajęciach dużo rozmawiamy, prowadzimy debaty, można poczuć się tak, jak na spotkaniu towarzyskim ze znajomymi i profesorem.

W Andaluzji bezrobocie wśród młodych sięga 50%. Czy udało Ci się znaleźć pracę?

W Sewilli nie zarabia się kokosów. Kelnerka może liczyć na około 500 euro miesięcznie – bardzo ciężko wynająć za to pokój i utrzymać się przez cały miesiąc. Po przyjeździe pytałam o pracę niemal w każdym barze. W większości moje CV łądowało w śmietniku, jeszcze zanim wyszłam. Chwytałam się wszystkiego. Pracowałam jako niania, w sklepie z pamiątkami, prowadziłam kurs języka angielskiego dla uczniów z Polski. Po kilku miesiącach łączenia pracy ze studiami zauważyłam, że brakuje mi czasu na naukę. Zrezygnowałam więc z prac dorywczych i od 3 lat pracuję po prostu przez całe wakacje – w kawiarni na Costa del Sol.

Co byś powiedziała wszystkim tym, którzy marzą o studiach za granicą, ale boją się podjąć to wyzwanie?

Mimo że na początku było mi bardzo ciężko, nie żałuję. Warto spróbować swoich sił. Studia za granicą są o wiele cięższe niż w Polsce, ale gdy z roku na rok obserwujesz własny progres, daje to niesamowitą satysfakcję! Czujesz, że każda wypłakana łza i każda minuta ciężkiej pracy były tego warte.

HOLANDIA

Żaden inny kraj w kontynentalnej części Europy nie ma tak rozbudowanej oferty kierunków w języku angielskim. Nic dziwnego, że Holandia przyciąga studentów z całego świata, w tym z Polski – w kraju tulipanów spotkasz już ponad 1600 naszych rodaków.

UCZELNIE

Holenderskie uczelnie wyższe można podzielić na trzy grupy. Pierwsza to uniwersytety badawcze (w całym kraju działa ich 14), oferujące edukację o profilu akademickim. Druga grupa to uniwersytety nauk stosowanych, oferujące bardziej praktyczne wykształcenie w konkretnych dziedzinach – tego rodzaju szkół jest 36. Do trzeciej grupy należą 4 instytuty dla studentów zagranicznych. W sumie w ojczyźnie Erazma do wyboru jest ponad 1700 kierunków w języku angielskim.

REKRUTACJA

Najpierw sprawdź, jakie wymagania rekrutacyjne obowiązują w przypadku wybranego przez Ciebie kierunku. Warto skorzystać z wyszukiwarki studyfinder.nl. Na większości uczelni wystarczy zdana matura oraz potwierdzenie znajomości języka. Dokumenty składa się przez portal studielink.nl. Na kierunkach, w przypadku których obowiązują ograniczenia liczby studentów (*numerus fixus*),

możesz spodziewać się losowania, dodatkowych rozmów lub zadań do wykonania.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Holenderskie uczelnie postawiły głównie na nauczanie w języku angielskim. Kandydaci muszą więc posiadać certyfikaty, np. TOEFL lub IELTS. Kto ma ochotę studiować w języku niderlandzkim, musi zdać egzamin NT2.

CZESNE

Studia w Holandii są płatne: od 1 tys. do ponad 2 tys. euro. Przykładowo w roku akademickim 2020/2021 rok nauki na studiach licencjackich i magisterskich Uniwersytetu w Amsterdamie kosztował 2143 euro.

KOSZTY UTRZYMANIA

Miesięczne wydatki związane z utrzymaniem, zakwaterowaniem i ubezpieczeniem wynoszą 800–1100 euro. W Holandii nie ma akademików – studenci szukają zakwaterowania na mieście. Wynajęcie pokoju kosztuje od 400 euro do 600 euro, jedzenie – 180 euro, materiały na studia – 50 euro.

STYPENDIA

Kto ma stałą pracę w Holandii lub mieszka w niej co najmniej 5 lat, może starać się o refundację wydatków na studia (*studiefinanciering*). Osoby poniżej 30. roku życia (również obcokrajowcy) studiujące w pełnym wymiarze mogą też uzyskać grant finansowy (około 390 euro miesięcznie) lub starać się o kredyt studencki.

Skala ocen w Holandii jest inna niż w Polsce. Studenci dostają oceny od 1 do 10, gdzie 1 oznacza bardzo źle, a 10 doskonale. W praktyce stosuje się jednak oceny od 4 do 8.

ZOSTAWIĆ WSZYSTKO ZA SOBĄ

Patrycja Lenartowicz, 25 lat

→ studiowała innowacje w zakresie leków na Uniwersytecie Utrechckim

→ zdała polską maturę w liceum w Gnieźnie

Przez dwa lata studiowałaś farmację w Polsce, a potem zdecydowałaś, że wyjeżdżasz. Co Cię do tego skłoniło?

Odkąd pamiętam, marzyłam o nauce za granicą. Już na pierwszym roku studiowania w Bydgoszczy zrozumiałam, że bycie farmaceutką to nie to, czego szukam w życiu. Postanowiłam więc postawić wszystko na jedną kartę i przerwałam studia w Polsce...

... żeby kontynuować w Holandii. Dlaczego akurat tam?

College of Pharmaceutical Sciences w Utrechcie nastawiony jest na badania, ma za zadanie szkolić młodych ludzi, którzy chcą w przyszłości zostać naukowcami i pracować w laboratorium nad odkrywaniem nowych leków. Taki program studiów dostępny jest tylko w Utrechcie i w Monachium. Postanowiłam wybrać Holandię – mój tata pracuje tutaj od kilkunastu lat.

Opowiedz proszę o aplikacji na studia.

Była dość czasochłonna. Najpierw musiałam wysłać tłumaczenie oraz potwierdzone kopie z oryginałem świadectwa maturalnego oraz ocen z bydgoskiej uczelni. Musiałam także

“ Po 4 latach mieszkania w Holandii mogę powiedzieć z dumą, że mówię płynnie po holendersku ”

zdać egzamin z języka angielskiego. Na moim kierunku studiów jest ograniczona liczba miejsc i dlatego nabór odbywa się na zasadzie selekcji. Pierwszy etap polegał na wypełnieniu formularza personalnego i uzasadnieniu wyboru studiów. Drugim etapem była rozmowa na Skype z jednym z wykładowców. Ostatnim etapem aplikacji było napisanie eseju na podstawie jednego z trzech artykułów.

Jak wyglądały Twoje studia w porównaniu z tymi w Polsce?

Podejście do studenta w Holandii jest zupełnie inne, większość wykładowców jest bardzo przyjazna i gotowa odpowiedzieć na twoje pytania o każdej porze dnia i nocy. Zdecydowanie większy nacisk kładzie się na praktykę, często pracowaliśmy w niewielkich grupach. Każdy przedmiot składał się z części wykładowej i części praktycznej, podczas której przeprowadzaliśmy eksperymenty w laboratorium. Na ostatnim roku licencjatu każdy student musiał odbyć

sześciomiesięczne praktyki w laboratorium – i na tej podstawie pisaliśmy nasze prace licencjackie.

Czy zaczęłaś uczyć się holenderskiego czy angielski w zupełności wystarcza?

Uczęszczałam na kurs holenderskiego przez 9 miesięcy. Gramatyka jest bardzo podobna do gramatyki niemieckiej, znajomość tego języka bardzo mi pomogła. Dzielę mieszkanie z dwiema Holenderkami, co ułatwia opanowanie holenderskiego. Po 4 latach mieszkania w Holandii mogę powiedzieć z dumą, że mówię płynnie w lokalnym języku.

Jakie jest Twoje najlepsze wspomnienie związane ze studiami?

Najlepszy moment to zdecydowanie, po 3 latach ciężkiej pracy, odbiór dyplomu w obecności rodziny, która przyjechała z różnych krańców Polski. Poczułam wtedy, że warto było zostawić wszystko za sobą i zaryzykować – tak, żeby spełnić marzenia.

ISLANDIA

Islandzkie uczelnie przyciągają studentów z zagranicy jak magnes. Dlaczego? Bo są kameralne, a przy tym oferują światowy poziom kształcenia. Dzięki temu odległość od domu, warunki klimatyczne i... utrudniające komunikację wulkany przestają być straszne.

UCZELNIE

Na wyspie działa 7 uniwersytetów, największe z nich to Uniwersytet Reykjavíku oraz Uniwersytet Islandzki. Szczegółowe informacje na temat szkół znajdziesz na stronie study.iceland.is.

REKRUTACJA

Podstawowym warunkiem przyjęcia na studia jest świadectwo maturalne (*stúdentspróf*). Zazwyczaj uczelnie wymagają tłumaczenia dyplomu ze szkoły średniej wraz z kartą ocen oraz zeskanowanego paszportu.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Większość zajęć prowadzona jest w języku islandzkim, choć z roku na rok rośnie oferta kierunków z wykładowym angielskim. W tym drugim wypadku musisz zazwyczaj przedstawić certyfikat TOEFL lub IELTS. Uniwersytet Islandzki oferuje studia po angielsku zarówno na poziomie licencjata, jak i magistra.

CZESNE

Studia na publicznych uniwersytetach są bezpłatne. Wszystkich studentów obowiązują za to opłaty administracyjne – wynoszą one ok. 600 euro za rok.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Część szkół wyższych oferuje miejsca w akademikach, choć nie jest ich tyle, bo starczyło dla wszystkich. Ceny wynajmu na mieście są zróźnicowane – za pokój zapłacić trzeba minimum 450 euro miesięcznie, za mieszkanie – 900 euro. Na jedzenie wydasz od 270 euro do 520 euro, a na rozrywkę – ok. 180 euro. Pół litra piwa w barze kosztuje ponad 10 euro. W sumie miesięczne utrzymanie na Wyspie Gejzerów kosztuje ok. 1500 euro.

Na islandzkich uniwersytetach studiuje ok. 18 tys. osób, a co dwudziesty student to obcokrajowiec.

Stypendia – niektóre uczelnie prowadzą programy stypendialne dla najlepszych studentów. Ciekawą ofertę dla młodych naukowców (na studiach II i III stopnia) ma również Icelandic Research Fund. Z kolei Islandzkie Ministerstwo Edukacji co roku przyznaje obcokrajowcom niewielką liczbę stypendiów na studia związane z poznawaniem języka, kultury i historii wyspy.

STYPENDIA

Islandzki Uniwersytet Rolniczy w Hvanneyrima ma zaledwie 300 studentów – to tyle, ile średnia polska podstawówka. Kształci m.in. specjalistów od hodowli zwierząt i zagospodarowania przestrzennego.

NA WŁAŚCIWYM TORZE

Dorota Kotniewicz, 22 lata
→ studiuje filologię francuską na Uniwersytecie Islandzkim
→ zdała polską maturę w liceum w Krakowie

Twoja historia jest nieco inna od pozostałych – na Islandię wyjechałaś, żeby pracować, a dopiero po roku zdecydowałaś, że chcesz zacząć tam studia.

Po raz pierwszy Islandię odwiedziłam kilka lat temu jako turystka. Zakochałam się w tym kosmicznym i kapryśnym łądzie, ale nie wyobrażałam sobie, że mogłabym tu mieszkać. Po pierwszym roku studiów wróciłam, żeby zarobić na wynajem mieszkania. Planowałam zostać trzy miesiące,

do niej po zajęciach, żeby dopytać o jakieś trudniejsze zadania. Zmienił się mój stosunek do studiów: czuję, że są one tylko i wyłącznie dla mojego rozwoju, a profesorowie pomagają mi osiągać moje cele. Nie ma mowy o stresie, gnębieniu i udowadnianiu, że czegoś nie potrafisz.

Czy łączysz studiowanie z pracą?

Pracuję na pół etatu jako recepcjonistka – dwa, trzy razy w tygodniu po cztery godziny wieczorami

Czy łatwo było przyzwycząć Ci się do islandzkiego klimatu? Jak to jest, kiedy w nocy jest... jasno?

Uwielbiam białe noce! Można korzystać z życia w pełni. Dużo trudniejsze są dla mnie zimy – w najgorszym momencie słońce wschodzi dopiero o 11 rano. Są też huraganowe wiatry, które często wręcz uniemożliwiają funkcjonowanie – drogi, zwłaszcza poza stolicą, zostają zamknięte.

Największą mniejszością na wyspie są... Polacy.

Czasami żartujemy z chłopakiem, że jest mi łatwiej porozumieć się w restauracji niż jemu. Polaków jest rzeczywiście bardzo dużo, zwłaszcza w stolicy. Są też sklepy z polską żywnością, a w języku polskim można załatwić wiele spraw urzędowych.

Komu studia na Wyspie Wulkanów mogą się spodobać?

Islandię polecam każdemu, kto szuka trochę niezależności w nauce. Studia tu to pole do popisu dla studenta, nikt nie wymaga nieskończonej ilości formułek. Islandia na pewno będzie też dobrym wyborem dla wszystkich tych, którzy szukają przygód i nowych doświadczeń.

“ **Studia na Islandii to pole do popisu dla studenta, nikt nie wymaga nieskończonej ilości formułek** ”

ale... zatrzymał mnie tutaj pewien Islandczyk. Rozpoczęłam naukę na uniwersytecie w Reykjavíku i poczułam, że jestem na właściwym torze!

i co drugi weekend od rana do wieczora. Pracodawcy są bardzo elastyczni wobec studentów. Najwięcej pracy jest w turystyce.

W Polsce studiowałaś arabystykę. Co jest według Ciebie największą różnicą w polskim i islandzkim systemie studiów?

Pierwszym szokiem było dla mnie podejście profesorów. Nie mogłam przyzwycząć się do tej nieformalności w naszych relacjach – mówienia do dyrektorki instytutu po imieniu i dzwonięcia

Podczas rekrutacji nie musiałaś przedstawiać certyfikatu z języka angielskiego.

Podczas rejestracji uznano za wystarczające to, że rozszerzoną maturę ustną i pisemną z angielskiego zdałam na 100%. Dlatego zawsze warto się dopytać o dokładne wymagania, bo może się okazać, że jest to elastyczna kwestia.

IRLANDIA

Mimo że w ostatnich latach liczba Polaków na Zielonej Wyspie spada, wciąż można czuć się tu jak u siebie. Na integrację z gospodarzami znad Wisły studenci mogą jednak nie mieć wiele czasu – studia w Irlandii wymagają systematycznej nauki.

UCZELNIE

W Irlandii studiować można na 8 uniwersytetach, 11 politechnikach oraz kilkudziesięciu innych uczelniach. Ich wyszukiwarkę znajdziesz na stronie educationireland.com, a wyszukiwarkę kierunków – na portalu qualifax.ie.

REKRUTACJA

By dostać się na studia, potrzebna jest zdana matura. Rekrutacja na studia I stopnia jest scentralizowana, zajmuje się nią Central Applications Office. Uznawalnością dyplomów zajmuje się National Qualifications Authority of Ireland. W Irlandii nie obowiązują egzaminy wstępne – liczą się przede wszystkim oceny na dokumencie ukończenia szkoły średniej (w Irlandii

jest to *the Leaving certificate*). By mieć realne szanse na dostanie się na studia, na świadectwie maturalnym trzeba mieć przynajmniej trzy oceny C lub ich krajowe odpowiedniki.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Tu sprawa jest prosta – językiem wykładowym jest angielski. Uczelnie akceptują różne dyplomy, m.in. GCSE English Language, TOEFL czy CAE.

CZESNE

Studia są płatne i dość drogie, każda uczelnia ma własny cennik – np. na University College Dublin licencjat z psychologii kosztuje prawie 6 tys. euro za rok. Ale uwaga! Studenci z państw UE mogą być zwolnieni z czesnego na studiach

I stopnia. Free Fees Initiative to rządowy program umożliwiający bezpłatną naukę po spełnieniu określonych wymogów. Mogą z niego skorzystać tylko osoby studiujące po raz pierwszy, które nie powtarzają semestru i nie studiują jednocześnie na innym kierunku. Studentów obowiązują jednak opłaty w wysokości 3000 euro za rok na pokrycie m.in. kosztów egzaminów.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Miesięcznie wydatki sięgają ok. 1350 euro, największe są w Dublinie. W skład tej sumy wchodzi zakwaterowanie – minimum 450 euro, żywność – od 200 euro, książki i pomoce naukowe – 70 euro.

STYPENDIA

Wsparcie finansowe (*maintenance grants*) dla studentów studiów dziennych I stopnia oferuje rząd Irlandii. Szczęśliwcy, którzy zakwalifikują się do programu Student Universal Support Ireland (SUSI), otrzymują do 6000 euro zasiłku.

Aż 43% studentów międzynarodowych na irlandzkich uczelniach pochodzi z Azji, 30% – z Ameryki Północnej, tylko 20% z UE.

LITWA

Nie ma się co oszukiwać – ten kraj nigdy nie będzie wysoko na liście najpopularniejszych kierunków wyjazdów polskich studentów. Studia sporo kosztują, a litewskich uczelni próżno szukać w światowych rankingach.

UCZELNIE

Oferta akademicka na Litwie jest zaskakująco bogata. To niewielkie państwo oferuje naukę na 15 uniwersytetach i w 19 szkołach wyższych. Najstarszą miejscową uczelnią jest Uniwersytet Wileński, założony w 1579 roku. Więcej dowiesz się ze strony studyin.lt.

REKRUTACJA

Warunkiem dostania się na studia jest zdanie matury i dopełnienie formalności. Po pierwsze, polskie świadectwo dojrzałości musi zostać przetłumaczone na język litewski i potwierdzone w Litewskim Centrum Zapewniania Jakości w Szkolnictwie Wyższym. Po drugie, konieczne

jest zdanie egzaminu z języka litewskiego, po trzecie – zgłoszenie się do The Lithuanian Higher Institutions Association for Organizing Joint Admission (LAMA BPO). Instytucja ta prowadzi rekrutację na wyższe uczelnie, która na Litwie jest scentralizowana.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Większość kierunków wykładana jest w języku litewskim. Obcokrajowcy, którzy nie znają tego języka, muszą najpierw zaliczyć rok przygotowawczy. Na kurs języka i kultury można też zdobyć stypendium rządu litewskiego. Jeżeli nie masz ochoty uczyć się litewskiego, możesz zapytać na uczelniach o kierunki z wykładowym angielskim

(dostępnych jest ok. 350 kierunków), niemieckim, francuskim lub rosyjskim.

CZESNE

Liczba fundowanych przez państwo miejsc na studiach jest ograniczona. Na studiach I stopnia opłaty za semestr wynoszą od 1089 euro do 11 750 euro. Za studia II stopnia trzeba zapłacić jeszcze więcej – od 2295 euro do 12 760 euro.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Za mieszkanie w litewskim akademiku zapłacisz od 60 euro do 300 euro miesięcznie, za jedzenie – od 150 euro do 300 euro. Średnio wydatki wynoszą od 300 euro do 600 euro.

STYPENDIA

Studenci na Litwie mogą liczyć zarówno na stypendia socjalne, jak i naukowe. Te pierwsze wynoszą 123 euro miesięcznie, te drugie są różnicowane – dochodzą do 4171 euro rocznie.

Litewskie uczelnie to w większości kameralne szkoły położone w niewielkich miastach – zagraniczni studenci chwalą sobie to, że wszędzie można dojść w 15 minut. Studenci z Polski mogą liczyć na wsparcie mniejszości polskiej na Litwie, która może pomóc np. w znalezieniu zakwaterowania.

LUKSEMBURG

Uniwersytet Luksemburski ma tylko ok. 6400 słuchaczy, jednak nie przeszkadza mu to reklamować się jako uczelnia wielokulturowa i wielojęzyczna. W końcu nic dziwnego – ponad 40% mieszkańców tego kraju to obcokrajowcy.

UCZELNIE

W zasadzie liczy się tylko jedna – Uniwersytet Luksemburski. Szkoła ta powstała w 2003 r. i obecnie oferuje 14 kierunków studiów I stopnia, 42 kierunki II stopnia i 4 kierunki doktoranckie. Oprócz Uniwersytetu Luksemburskiego można także wybrać m.in. prywatną szkołę biznesową lub inne mniejsze uczelnie.

REKRUTACJA

O miejsce na studiach może ubiegać się każdy obywatel UE, który zdał maturę i dobrze zna język wykładowy. Najważniejszym potrzebnym dokumentem jest świadectwo maturalne – powinno ono zostać przetłumaczone i potwierdzone. Certyfikat zgodności wydaje (odpłatnie, koszt to 75 euro) odpowiednie biuro. Liczba miejsc na poszczególnych kierunkach jest ograniczona – jeśli chętnych jest więcej niż miejsc, Uniwersytet przeprowadza konkurs świadectw oraz rozmowę kwalifikacyjną.

Wykładowcy z Uniwersytetu Luksemburskiego pochodzą z 20, a studenci z ponad 120 krajów. Językami wykładowymi są angielski, francuski, niemiecki i luksemburski.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

W zależności od kierunku obcokrajowcy powinni przedstawić certyfikat znajomości danego języka – najczęściej angielskiego, francuskiego lub niemieckiego.

CZESNE

Choć Luksemburg należy do najbogatszych krajów na świecie, opłata za publiczne studia jest niska. Na większości kierunków studiów licencjackich wynosi 400 euro za semestr na 1 roku i 200 euro za semestr na drugim i trzecim roku. Studia magisterskie kosztują zwykle 400 euro za semestr. Od tej reguły są jednak wyjątki: np. studia na kierunkach bankowość, finanse czy zarządzanie majątkiem mogą kosztować nawet 24 tysiące euro.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Za zakwaterowanie w akademiku zapłacisz 380 euro (lub 600 euro – jeśli wybierzesz kwatery prywatną), na jedzenie wydasz ok. 300 euro miesięcznie, a na telefon ok. 30 euro. Materiały dydaktyczne będą Cię kosztować ok. 400 euro rocznie. By przeżyć miesiąc w Luksemburgu, trzeba więc mieć do dyspozycji co najmniej 1100 euro.

STYPENDIA

W Luksemburgu możesz starać się o pomoc finansową udzielaną przez rząd (CEDIES), m.in. granty i kredyty studenckie – rocznie można uzyskać 13 tys. euro. Uwaga: o wsparcie mogą ubiegać się ci, którzy mają status rezydenta lub pracują w Luksemburgu (albo są krewnymi osób zatrudnionych).

Europejski Korpus Solidarności

Wolontariat	Projekty Solidarności	Staże i miejsca pracy
 <p>indywidualny</p> <p>za granicą</p> <p>w kraju</p> <p>grupowy</p>		 <p>za granicą</p> <p>w kraju</p> <p>staże</p> <p>miejsca pracy</p>

POMAGAJ

DZIAŁAJ

PRACUJ

Home

Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji

www.eks.org.pl

ŁOTWA

Z roku na rok Łotwa uruchamia coraz więcej kierunków z wykładowym angielskim lub rosyjskim. Dzięki temu liczba studentów zagranicznych rośnie – przede wszystkim z Niemiec, Skandynawii, a także Azji Środkowej.

UCZELNIE

Studenci mają do wyboru 6 uniwersytetów oraz kilkadziesiąt innych szkół wyższych i koledży różnego typu – od lotniczych po kosmetyczne. Chcesz dowiedzieć się więcej? Zajrzyj na studyinlatvia.lv.

REKRUTACJA

Podstawowe wymagania wobec kandydatów są proste: konieczne jest świadectwo ukończenia szkoły średniej (*atestāts par vispārējo vidējo izglītību*), potwierdzenie znajomości języka wykładowego (np. TOEFL) oraz – ewentualnie – potwierdzenie poziomu wiedzy egzaminem lub podczas rozmowy kwalifikacyjnej. Uznawaniem

Na Łotwie funkcjonuje krajowy system akumulacji punktów (1 punkt w miejscowym systemie to 1,5 punktu w ECTS).

zagranicznych dyplomów zajmuje się Academic Information Centre, które wydaje stosowne certyfikaty.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Większość kierunków na Łotwie wykładanych jest po łotewsku, można jednak znaleźć takie, na których językiem wykładowym jest angielski albo rosyjski. Miejscowe uczelnie zazwyczaj nie określają, jakie konkretne certyfikaty uprawniają do podjęcia studiów – znajomość języka sprawdzają w praktyce, podczas dyskusji w trakcie zajęć. Tylko nieliczne szkoły wymagają zaświadczeń (np. Rīga Stradun University) – w przypadku języka angielskiego są to certyfikaty TOEFL lub IELTS.

CZESNE

Studia na Łotwie są płatne, stawki zależą od etapu studiów i kierunku. Najczęściej wysokość czesnego wynosi od 1000 euro do 5500 euro za rok nauki na studiach licencjackich oraz od 1200 euro

do 6000 euro na studiach magisterskich. Ale już medycyna to wydatek 12 000 euro na rok.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Miejscowe uczelnie szacują, że na przeżycie na Łotwie potrzeba 450–700 euro miesięcznie. Za mieszkanie zapłacisz 250–400 euro, a za pokój 100–170 euro. Ceny jedzenia są porównywalne z polskimi: za obiad na mieście trzeba zapłacić co najmniej 5 euro. Studencki bilet miesięczny kosztuje 16 euro.

STYPENDIA

Polacy mogą starać się o stypendia rządu łotewskiego: na studia licencjackie i magisterskie można otrzymać 500 euro miesięcznie przez okres roku. Uczelnie oferują niewielkie wsparcie (ok. 100 euro) dla najlepszych studentów z wybranych kierunków (np. przyrodniczych). Dostępne są też stypendia socjalne i kredyty studenckie – na opłacenie czesnego lub pokrycie kosztów utrzymania.

WIEDZIAŁEM, NA CO SIĘ PISZĘ

Mateusz Haręźlak, 30 lat

→ studiuje medycynę na Uniwersytecie Stradińskiego w Rydze

→ zdał polską maturę w liceum w Inowrocławiu

O polskich studentach medycyny mówi się, że na 6 lat znikają z życia towarzyskiego.

A jak jest na Łotwie?

Podobnie – życie toczy się od kolokwium do kolokwium i od egzaminu do egzaminu. Co jakiś czas jest moment na krótki reset i... zaczyna się od nowa. Nieraz słyszałem magiczną obietnicę, że od następnego semestru będzie już z górki, ale nigdy się nie spełniła.

Co sprawiło, że rozpocząłeś studia na Łotwie?

Nie dostałem się na medycynę w Polsce. Dużo osób, które były w tej samej sytuacji co ja, aplikowało na Ukrainę. Ja chciałem jednak studiować w kraju Unii Europejskiej – żeby mój dyplom był równoważny z polskim dyplomem bez konieczności nostryfikacji.

Jaki jest największy plus studiów na Łotwie i największy minus?

Plusem jest nowoczesny uniwersytet, w którym kadra nauczycielską są młodzi, pełni pomysłów lekarze. Minusem jest brak Polaków, przez co można czuć się bardzo samotnie. Przez całe studia poznałem tylko 6 studentów z naszego kraju.

Nie przeraził Cię koszt studiów?

Kiedy aplikowałem na studia w 2014 r., to było 8 tys. euro za 1 i 2 rok, a za 4 kolejne lata po 10 tys. euro. Sporo, ale traktuję to jako inwestycję w przyszłość.

Żeby dostać się na studia, musiałeś posiadać certyfikat językowy. Jak studiuje Ci się po angielsku?

Bardzo podciągnąłem język angielski: mówię swobodnie i nie boję się go używać. Po tym, jak na

“ **Mój łotewski dyplom będzie równoważny z polskim bez konieczności nostryfikacji** ”

studiach musiałem się uczyć takiej ilości materiału po angielsku, nauka po polsku nie sprawia dużego problemu. Po zrobieniu specjalizacji postaram się wykorzystać znajomość języka i popracować na krótkich kontraktach za granicą. Minus studiów po angielsku – praca w Polsce to trochę szok ze względu na terminologię, którą będę musiał szybko opanować.

Jak wspominasz proces aplikowania?

Aplikowałem na studia, wysyłając całą paczkę dokumentów do oficjalnego polskiego przedstawiciela uczelni. Później otrzymałem list z informacją, że dostałem się na medycynę i zaproszeniem na *international week*, w czasie którego poznaliśmy uczelnię oraz dowiedzieliśmy się, jak zarejestrować swój pobyt na Łotwie.

Łotysze z charakteru są podobno zamknięci i nieśmiali, za to dużą wagę przywiązują do natury i tradycji. To prawda?

Młodzi Łotysze są mili i przyjaźni, a nauczyciele, z którymi mieliśmy zajęcia, byli z reguły bardzo pomocni i rozmowni. Natura na Łotwie jest bardzo atrakcyjna – szczególnie polecam Park Narodowy Gauja. Łotysze kochają też kwiaty – nawet mnie zdarzyło się nosić wianek na włosach!

Gdzie widzisz siebie za 5 lat?

Chcę zdać Lekarski Egzamin Końcowy i dostać się na specjalizację, która potrwa... kolejnych 5 lat. Co potem? Zobaczymy, co przyniesie życie, ale pewnie będzie to tryb praca-dom-praca. To całkiem fajna perspektywa, wiedziałem, na co się piszę.

MALTA

Według rankingów ta wyspa na Morzu Śródziemnym to jedno z najlepszych miejsc do życia na świecie. Do czołówki – przynajmniej europejskiej – stara się też dołączyć największy miejscowy uniwersytet, który już teraz może pochwalić się bogatym zapleczem naukowym.

UCZELNIE

Na Malcie studiować można na Uniwersytecie Maltańskim lub w Maltańskim Kolegium Sztuki, Nauki i Technologii (MCAST). Na Uniwersytecie Maltańskim studiuje ok. 11,5 tys. osób, w tym 1000 stanowią obcokrajowcy z 92 krajów.

REKRUTACJA

Warunki przyjęcia na studia zależą od wybranego kierunku – generalnie jednak wystarczy zdana matura (na Malcie nazywana *Matriculation Certificate Examination* – MATSEC). Starania

Dla mieszkańców akademika Uniwersytetu Malty do użytku wspólnego jest m.in. basen i boisko do koszykówki. Ceny nie są jednak niskie – za semestr zapłacić trzeba od 1,5 tys. euro do 4 tys. euro, w zależności od standardu pokoju i rodzaju studiów.

o miejsce na studiach I stopnia należy zacząć od przesłania uwierzytelnionej kopii świadectwa dojrzałości do Malta Qualification Recognition Information Centre (MQRIC). Jeśli dokument zostanie zaakceptowany, można wypełniać formularze aplikacyjne – zwykle dostępne online – oraz kompletować pozostałe dokumenty. Uwaga! Studia I stopnia na Uniwersytecie Maltańskim trwają od roku lub dwóch (po których uzyskuje się różnego rodzaju dyplomy i certyfikaty) do trzech lub czterech lat – w tym przypadku naukę kończy się zdobyciem tytułu licencjata. Studia magisterskie trwają zwykle rok lub dwa lata.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Uniwersytet Maltański nie wymaga od zagranicznych studentów znajomości maltańskiego, oferuje kierunki z wykładowym angielskim. Uczelnia akceptuje najpopularniejsze certyfikaty TOEFL, IELTS i Cambridge. Dokładne wymagania w tym zakresie znaleźć można na stronie uczelni.

CZESNE

Studia I stopnia na Uniwersytecie Maltańskim są dla obywateli UE bezpłatne. Na studiach II stopnia obowiązuje czesne, ale stosunkowo niewysokie, za semestr płaci się zwykle 400 euro.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

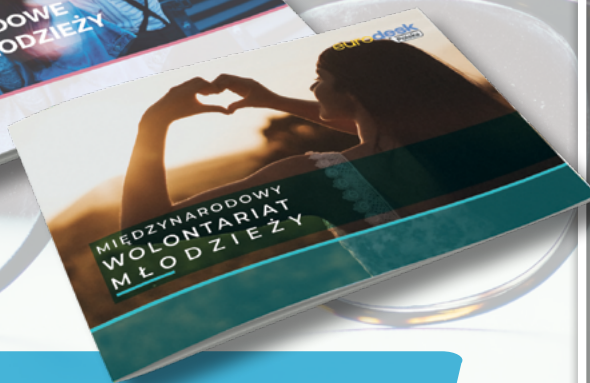
Za utrzymanie i zakwaterowanie będziesz musiał zapłacić ok. 900 euro miesięcznie. Uczelnie szacują, że ok. 500 euro pochłonie opłata za pokój (na wolnym rynku), 250 euro – jedzenie, 80 euro zapłacisz za książki i pomoce naukowe, kolejnych kilkadziesiąt za telefon i transport oraz ok. 200 euro za przyjemności w wolnym czasie.

STYPENDIA

Studenci z krajów UE mogą liczyć na grant w wysokości ok. 100–150 euro miesięcznie, plus jednorazowy dodatek w wysokości 500–700 euro, który obowiązuje na studiach licencjackich. Korzysta z niego ponad 90% studentów.

eurodesk

Polska

AKTYWNOŚĆ

FUNDUSZE

MOBILNOŚĆ

Broszury do szybkiej lektury

Home

NIEMCY

Żaden inny kraj w Europie nie oferuje tak szerokiego zakresu kierunków studiów. Na korzyść studiowania u naszego zachodniego sąsiada przemawiają również bliskość geograficzna, brak opłat za studia oraz swobodny dostęp do rynku pracy.

UCZELNIE

Do wyboru jest 380 szkół wyższych w ponad 170 miastach, a na nich ponad 20 tys. kierunków, w tym ponad 2 tys. w języku innym niż niemiecki. Wygodną wyszukiwarkę można znaleźć na stronach: daad.de oraz study-in.de.

REKRUTACJA

W przypadku Polaków podstawowym warunkiem jest zdana matura. Świadectwa dojrzałości wydane przez licea profilowane i zawodowe umożliwiają podjęcie studiów tylko na kierunkach o zbliżonym profilu. W zależności od kierunku i jego popularności system rekrutacji jest zróżnicowany. Na kierunki o regulowanej liczbie miejsc (*numerus*

clausus) dokumenty należy składać przez portal hochschulstart.de (dotyczy to m.in. medycyny, farmacji, weterynarii i stomatologii). Na pozostałe kierunki – przez stronę uni-assist.de lub bezpośrednio na uczelniach.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Na kierunkach z wykładowym niemieckim wymagane są certyfikaty TestDaF lub DSH. Tam, gdzie wykładowym jest angielski – TOEFL, IELTS lub podobne.

CZESNE

Aktualnie studia są bezpłatne, studenci uiszczają tylko opłaty semestralne – 100–350 euro. Decyzja

o wysokości czesnego leży jednak w gestii krajów związkowych, dlatego warto śledzić aktualne informacje.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

By przeżyć w Niemczech, będziesz potrzebować co najmniej 850 euro miesięcznie – większość tych pieniędzy wydasz na zakwaterowanie (ok. 300 euro za pokój), wyżywienie (200 euro) i materiały dydaktyczne.

STYPENDIA

Możliwości uzyskania wsparcia są uzależnione od uczelni i kierunku studiów – zwykle jest to wsparcie nie na tradycyjny tok studiów, ale na krótsze pobyty badawcze i studia doktoranckie. Stypendia na studia magisterskie oferuje m.in. DAAD – miesięczny grant wynosi 861 euro. Studenci z UE mogą także starać się np. o rządowe stypendium BAföG, na które po połowie składają się grant i pożyczka.

Kto ma ochotę zaoszczędzić, może skorzystać z pakietu usług oferowanego przez niemiecką organizację studencką Studentenwerk. Kosztuje on 160–360 euro za miesiąc i obejmuje m.in. zakwaterowanie oraz wyżywienie w stołówce studenckiej.

GŁOWA WOLNA OD OGRANICZEŃ

Olga Chlebicka, 26 lat

→ studiuje nauki społeczne na Uniwersytecie Humboldtów w Berlinie

→ zdała polską maturę w liceum w Piekarach

Wszystko zaczęło się w 2012 r. od wolontariatu w Berlinie...

Do Niemiec wyjechałam zaraz po maturze. Miała to być roczna przygoda, żeby podszkolić język, przeżyć coś nowego, poznać trochę inną kulturę i ludzi – jednak trwa już od 8 lat! Myśl o studiach przyszła mi do głowy po pół roku pobytu w Berlinie, kiedy z niemieckim szło mi coraz lepiej, miałam więcej znajomych, a w mieście czułam się coraz bardziej jak u siebie. Postanowiłam zaryzykować. Decydującym czynnikiem był kierunek, który chciałam studiować: nauki społeczne, czyli połączenie politologii i socjologii. W Polsce nie było takiej możliwości.

Studujesz po niemiecku. Jak określiłabyś swój poziom języka podczas pierwszych miesięcy roku akademickiego?

Pierwszy rok studiów był wyzwaniem. Mimo zdanego certyfikatu językowego na poziomie C2 pisanie pracy naukowej czy czytanie Arystotelesa w obcym języku kosztowało mnie wiele wysiłku. Standardem były też teksty po angielsku, który musieliśmy znać na poziomie minimum B2. Równoczesny kontakt z dwoma językami obcymi nie ułatwiał mi nauki. Z czasem było jednak coraz

lepiej. Teraz z większym trudem przychodzi mi napisanie tekstu naukowego po polsku...

Czy niemieccy studenci kierunków humanistycznych martwią się o pracę?

Uważam, że w Berlinie istnieje wiele miejsc pracy dla humanistów, a zarobki w tej dziedzinie nie są dużo gorsze niż w innych branżach. Odnoszę też wrażenie, że niemieccy studenci są bardziej

samych zależy czy studia potrważą 5 czy 10 lat. To duże ułatwienie, jeśli ktoś pracuje, ale z drugiej strony ta wolność może też trochę demotywować. Za to – już bez żadnych „ale” – bardzo podoba mi się liczba zajęć na niemieckich uniwersytetach. Nie ma zajęć wf czy angielskiego, bo od każdego studenta wymaga się, żeby we własnym zakresie dbał o swój rozwój.

A co Cię zdziwiło, jeśli chodzi o studia w Niemczech?

Wśród moich znajomych nie spotkałam nikogo, kto w czasie studiów by nie pracował. Rzadko zdarza się, że studentów utrzymują rodzice, ofert pracy dla studentów nie brakuje i w każdej branży można znaleźć coś dla siebie.

Gdzie widzisz siebie za 5 lat?

Studia i życie w Berlinie pokazują mi, że naprawdę nie ma rzeczy niemożliwych. Nie miałabym oporów, żeby zacząć żyć w innym mieście czy kraju. Myślę, że tego właśnie uczą takie doświadczenia: człowiek staje się bardziej mobilny, również w sensie psychicznym. Czuję się obywatelką świata, wiem, że wszędzie sobie poradzę, a w mojej głowie nie ma ograniczeń.

“Ofert pracy dla studentów nie brakuje i w każdej branży można znaleźć coś dla siebie”

elastyczni. Przenosiny do innego miasta – na przykład z powodu zmiany pracy – nie stanowią dla nich większego problemu.

Co lubisz w niemieckim systemie edukacyjnym, a co Cię denerwuje?

Zaletą, a jednocześnie wadą studiów w Niemczech, jest bardzo duża swoboda w planowaniu przebiegu i długości trwania studiów. Każdy musi zdobyć odpowiednią liczbę punktów ECTS, ale to od nas

NORWEGIA

Kilkaset kierunków studiów magisterskich w języku angielskim – za darmo! – to wartość sama w sobie. Na taką ofertę może sobie pozwolić niewiele krajów na świecie. I choć horrendalne koszty utrzymania zmuszają studentów do podjęcia pracy, gra jest warta świeczki.

Studenci oceniani są w skali od A do F, gdzie A to ocena najlepsza, a F najgorsza. By zdać egzamin, trzeba uzyskać co najmniej ocenę E.

UCZELNIE

Norwegia zaprasza na studia na 22 uczelniach państwowych – m.in. 9 uniwersytetach. W sumie w tym kraju działa ponad 70 wyższych uczelni, na których uczy się ponad 30 tys. zagranicznych studentów (w tym prawie 1000 z Polski). Więcej informacji na studynnorway.no.

REKRUTACJA

Rekrutację studentów zagranicznych prowadzą samodzielnie uczelnie. Pierwszym krokiem jest

zwykle rejestracja za pośrednictwem internetu, drugim – złożenie niezbędnej dokumentacji. Uczelnie wymagają m.in. przetłumaczonego świadectwa dojrzałości i kopii dowodu tożsamości.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Studia licencjackie prowadzone są niemal wyłącznie w języku norweskim. Od kandydatów spoza Norwegii uczelnie wymagają dodatkowo znajomości angielskiego (najłatwiej ją potwierdzić certyfikatem TOEFL lub IELTS). W przypadku norweskiego konieczne jest zdanie egzaminu na poziomie III lub przedłożenie stosownego certyfikatu – np. Bergenstest. Studia magisterskie można swobodnie odbywać po angielsku – norweskie uczelnie oferują aktualnie ponad 200 kierunków.

CZESNE

Nauka jest bezpłatna, obowiązują jedynie niewielkie opłaty semestralne.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

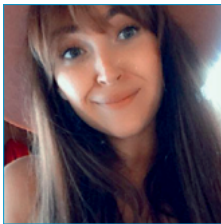
Norwegia to jeden z najdroższych krajów świata – zarobki miejscowych w porównaniu z polskimi są bardzo wysokie, koszty życia również. Miesięcznie trzeba mieć ok. 1100 euro. Pokój w akademiku to ok. 300 euro, lunch w stołówce kosztuje 7 euro, ale w niedrogiej restauracji zapłacisz już drugie tyle.

STYPENDIA

Studenci mogą starać się o zasiłki i kredyty studenckie z państwowego funduszu pożyczkowego NSELF (*Lånekasse*). Maksymalne podstawowe wsparcie może sięgać prawie 1000 euro miesięcznie, przy czym 40 proc. tej kwoty może zostać zamienione na bezzwrotny grant (w przypadku studentów, którzy zaliczą wszystkie egzaminy).

Nie potrzebujesz zezwolenia na pracę – możesz ją wykonywać przez 20 godzin tygodniowo, pamiętaj tylko o zgłoszeniu tego faktu norweskiej policji. Podczas wakacji możesz pracować na cały etat.

ZNALEŹĆ NOWY DOM

Dagmara Domagała, 26 lat

→ studiuje ekonomię na Uniwersytecie w Oslo i – online – księgowość w Kristiania University College

→ zdała polską maturę w liceum w Żywcu

Zimno, ciemno... Co poradziłabyś ludziom, którzy boją się norweskiego klimatu?

Taka pogoda panuje wyłącznie na północy Norwegii i tylko przez kilka miesięcy. W Oslo klimat jest taki sam jak w Polsce. Przez 4 lata mieszkalam za kołem podbiegunowym, gdzie istnieją w zasadzie tylko dwie pory roku. Niezbyt ciepłe lato, kiedy słońce nie zachodzi, i zima, kiedy słońca w ogóle nie ma. Z ręką na sercu mogę powiedzieć, że z odpowiednimi ubraniami – a mam kurtkę, która jest przeznaczona na ekspedycje i 42-stopniowe mrozy – żadna zima nie jest straszna!

“ System studiów w Norwegii pozwala studentom na pracę na pełen etat ”

Słyszałam, że jeśli chodzi o używanie norweskiego na uczelniach, panuje duże zrozumienie – np. błędy gramatyczne nie mają wpływu na zaliczenie lub oblanie egzaminu. Nikt też nie śmieje się z osoby, która posługuje się łamanym norweskim.

To prawda. Norwegowie bardzo doceniają osoby, które starają się i próbują rozmawiać w języku

norweskim. Czasy, kiedy język angielski wystarczył, już minęły. Jeżeli chodzi o rynek pracy, to coraz więcej pracodawców wymaga dodatkowo znajomości języka norweskiego. Na licencjacie norweski jest absolutną koniecznością – bez niego nie można zacząć studiów.

A jakie były Twoje początki z norweskim?

Zanim przyjechałam do Norwegii, chodziłam na kurs językowy i wydawało mi się, że całkiem nieźle mi szło. Do momentu przyjechania do Tromsø, miasteczka na północy. Dialekt na północy jest tak inny od oficjalnego norweskiego, że nie byłam pewna, czy chodziłam na dobry kurs. Nic nie rozumiałam!

Co szczególnie podoba Ci się w norweskim podejściu do nauki?

W czasie egzaminów zdarza się, że wykładowcy podchodzą do studentów, odpowiadając na ich ewentualne pytania i trochę naprowadzając na właściwy tor myślenia. To bardzo pomaga! W dodatku w Norwegii to zupełnie normalne, aby zwracać się do siebie po imieniu. Dotyczy to także wykładowców – niezależnie, czy mają 40, czy 60 lat.

Czy możesz liczyć na wsparcie finansowe od uczelni?

Korzystam z *Lånekassen*. To kredyt studencki, który w dużej części może zostać przekształcony w stypendium – tak też stało się w moim wypadku. Warunkiem jest zdanie egzaminów z wybranych przedmiotów. Z kredytem wiąże się jedna ze studenckich tradycji: *Lånekassen pils*, czyli wypad na piwo po otrzymaniu części pieniędzy w danym miesiącu. System studiów w Norwegii pozwala studentom na pracę na pełen etat, ja też pracuję – jako recepcjonistka w jednym z hoteli.

Czy kiedykolwiek brałaś pod uwagę powrót do Polski na studia?

Nie. Myślę, że nie umiałabym się odnaleźć, zważając na fakt, że studiowanie w Norwegii jest dość... łatwe i można je łączyć z pracą. Mój brat studiował w Polsce i przez grafik na uczelni nie miał szans, żeby dorywczo dorabiać. Poza tym z kraju wyjechałam tuż po maturze i tak naprawdę nie wiem, jak wygląda dorosłe życie w Polsce. Moi rodzice wyprowadzili się z kraju i mieszkają w podbiegunowym Tromsø. Tam jest teraz mój rodzinny dom.

PORTUGALIA

Kraj na skraj Europy wypada bardzo przyzwoicie zarówno w rankingach uniwersytetów, jak i w zestawieniach państw o najniższych kosztach życia. A ci, którzy przyjadą tu na studia, zupełnie gratis dostaną duży zastrzyk słońca.

UCZELNIE

Szkolnictwo wyższe w Portugalii obejmuje 114 instytucji, oferujących ponad 5 tysięcy kursów dla ok. 350 tysięcy studentów. Pełen wykaz dostępnych kierunków można znaleźć na stronie study-research.pt.

REKRUTACJA

Liczba miejsc na poszczególnych kierunkach publicznych jest co roku ogłaszana przez uczelnie w porozumieniu z portugalskim ministerstwem nauki. Nabór na studia I stopnia na wyższych uczelniach publicznych jest scentralizowany – konkurs świadectw przeprowadza portugalskie Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego (Direção-Geral do Ensino Superior). By wziąć w nim udział, musisz mieć zdaną maturę. Aplikacje składa się przez internet – każdy zainteresowany może wskazać do sześciu interesujących go kierunków. Na studia magisterskie aplikuje się do konkretnych uczelni.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

By podjąć studia na portugalskich uczelniach, zazwyczaj trzeba wykazać się znajomością miejscowego języka – szczególnie na studiach licencjackich. Najpowszechniej honorowanym certyfikatem jest PLIC. W Portugalii można też studiować w języku angielskim – oczywiście po przedstawieniu stosownych certyfikatów, w zależności od wybranego kierunku.

CZESNE

Nauka jest płatna. Czesne na studiach licencjackich i magisterskich wynosi od 656 euro do 6600 euro za rok, w zależności od uczelni. Na Uniwersytecie Lizbońskim kierunki humanistyczne kosztują ok. 3500 euro za rok.

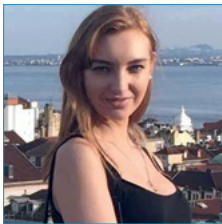
UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Ceny w Portugalii są tylko nieznacznie wyższe niż w Polsce. Na jedzenie wydasz miesięcznie ok. 200 euro. Za wynajęcie pokoju zapłacić trzeba 100–500 euro miesięcznie, samodzielne mieszkanie to koszt ok. 200–800 euro (średnia zwyża Lizbona). Na miesiąc będziesz potrzebować ok. 600–700 euro.

STYPENDIA

Studenci z UE mogą ubiegać się o wsparcie finansowe na tych samych zasadach, co Portugalczycy. Stypendia naukowe i socjalne przyznaje Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego – pierwsze dochodzą do 3 tys. euro rocznie, drugie wynoszą od 1 tys. do 6 tys. euro.

Portugalskie porzekadło mówi, że Braga się modli, Coimbra studiuje, Lizbona się bawi, a Porto pracuje.

ĆWICZENIA Z WYOBRAŹNI

Gabriela Kuleczko, 27 lat

→ studiowała architekturę w Instituto Superior Técnico w Lizbonie

→ uzskała licencjat z architektury na Zachodniopomorskim Uniwersytecie Technicznym w Szczecinie

Za czym najbardziej tęsknisz, kiedy myślisz o Portugalii?

Za spacerami uliczkami Lizbony, za jej wielokulturowością, za muzyką, która wybrzmiewa z każdego zakamarka... W Lizbonie mieszkają ludzie ze wszystkich kontynentów, ale panuje harmonia i jest bezpiecznie. Chciałabym, żeby tak kiedyś było w Polsce.

“ **Studia w Lizbonie pozwalają rozwinąć wyobraźnię i szukać nietuzinkowych rozwiązań** ”

Jak doszło do tego, że znalazłaś się w Portugalii?

Moja historia zaczęła się jak tysiące innych – od wymiany studenckiej Erasmus. Portugalia była dla mnie wielką niewiadomą, krajem z którym nie miałam żadnej więzi emocjonalnej. W Lizbonie zakochałam się jednak od razu. Pół roku, które tam spędziłam, było jednym z piękniejszych okresów w moim życiu. Gdy mój pobyt dobiegał końca, nie wyobrażałam sobie, że mogę tak po prostu wrócić do Polski i wieść życie jak przed wyjazdem.

Portugalia okazała się dobrym wyborem?

O ile przyjemniej jest projektować coś, co powstanie w przepięknej scenerii! Poza tym uniwersytet w Lizbonie daje studentom bardzo dużo możliwości, jak różnego rodzaju wymiany czy staże zagraniczne. Jednym z bardziej ekscytujących doświadczeń był sfinansowany przez uczelnię 10-dniowy wyjazd na Wyspy Zielonego Przylądka. Na miejscu dokonywaliśmy analizy urbanistycznej miasta, które później mieliśmy przeprojektować w ramach zajęć.

Jak wyglądały Twoje studia w porównaniu z tymi w Szczecinie?

Studia w Polsce bardziej przygotowują do zawodu. Uczy się na nich tego, czego oczekują pracodawcy: znajomości programów komputerowych i warunków technicznych, umiejętności pracy pod presją czasu, efektywności. Studia w Lizbonie pozwalają natomiast rozwinąć wyobraźnię, szukać nietuzinkowych rozwiązań, uczyć szacunku do historii miejsca.

Czy życie w Lizbonie miało jakieś minusy?

Ceny mieszkań w Lizbonie są wysokie i niewspółmierne do wysokości zarobków. Nawet ludzie po

trzydzieście, pracujący od kilku lat, często nie mogą sobie pozwolić na samodzielny wynajem. Mieszkania nie są remontowane, nie wspominając o braku centralnego ogrzewania, przez co zimą są potwornie chłodne. A ceny prądu są bardzo wysokie. W styczniu nie raz zdarzało mi się siedzieć w domu w kurtce zimowej...

Czy coś jeszcze Cię zaskoczyło?

W Portugalii z każdym – czy to twój wieloletni przyjaciel, czy dopiero co poznana osoba – na powitanie wymienia się dwa całusy w policzek. Z początku wprawiało mnie to w lekki dyskomfort. Pamiętam, że raz zostałam przywitana w ten sposób na rozmowie kwalifikacyjnej o pracę!

Na ostatnim roku portugalskich studiów znowu wyjechałaś na Erasmusa. Tym razem do Włoch...

Włochy od zawsze były na liście państw, w których chciałam pomieszkać. Na przedostatnim semestrze studiów zdecydowałam się wyjechać do Rzymu – pomyślałam, że być może to ostatnia szansa, by zobaczyć, jak się żyje w Wiecznym Mieście. Rzym jest wspaniałym miejscem, ale to Lizbona skradła moje serce.

RUMUNIA

Rumuńskie uczelnie stawiają przede wszystkim na studentów spoza UE, zainteresowanych głównie kierunkami medycznymi i inżynieryjnymi. Dla Polaków największą zaletą są wyjątkowo niskie jak na Europę koszty utrzymania.

UCZELNIE

Kandydaci na studia w Rumunii mają do wyboru uniwersytety, szkoły wyższe, akademie, konserwatoria i koledże uniwersyteckie. W sumie w kraju działają 52 uniwersytety publiczne oraz 9 prywatnych. Pełną listę rumuńskich szkół znaleźć można na stronie studyinromania.gov.ro.

REKRUTACJA

Dwa podstawowe warunki do spełnienia to świadectwo maturalne i znajomość języka wykładowego. Pierwszy krok w drodze na studia

Niech nie zdziwi Cię fakt, że na wielu kierunkach – przede wszystkim tych najbardziej obleganych, obowiązują egzaminy wstępne. Uczelnie przeprowadzają też rozmowy kwalifikacyjne, testy sprawnościowe i konkursy planów badawczych.

to potwierdzenie swoich dokumentów ze szkoły średniej w rumuńskim Krajowym Centrum Uznanowości i Równoważności Dyplomów. Potem można już składać dokumenty na wybranej uczelni. Komplet dokumentów przesyłany jest następnie do rumuńskiego ministerstwa edukacji, które wystawia potwierdzenie przyjęcia na studia.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Jeśli zamierzasz studiować po rumuńsku, a nie znasz tego języka, musisz zaliczyć tzw. rok przygotowawczy. O miejsce na regularnych studiach możesz ubiegać się dopiero po zdaniu kończących go egzaminów. Od studentów planujących studia w języku angielskim, niemieckim lub francuskim uczelnie wymagają przedstawienia certyfikatów lub zdania egzaminu. Co ważne, osoby, które wybrały kierunki z wykładowym językiem obcym, często i tak muszą uczyć się rumuńskiego.

CZESNE

Co roku państwo ustala liczbę finansowanych z budżetu miejsc na uczelniach dla obywateli Rumunii i krajów UE. Kto nie zmieści się w limicie, musi płacić z własnej kieszeni. Studia kosztują najczęściej od 2 tys. euro do 5 tys. euro za rok nauki.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Miesięczna opłata za akademik nie powinna przekroczyć równowartości 70 euro (w 3-osobowym pokoju), a na żywność trzeba wydać 150–200 euro miesięcznie. W sumie, by przeżyć miesiąc w Rumunii jako student, będziesz potrzebować tylko 300–400 euro.

STYPENDIA

Studenci mogą liczyć na dwa rodzaje wsparcia: stypendia socjalne ok. 120 euro miesięcznie, wypłacane przez 12 miesięcy oraz naukowe (za wyniki w nauce, zwykle nieco ponad 120 euro miesięcznie).

SŁOWACJA

Szkoły wyższe u naszego południowego sąsiada posiadają ofertę studiów anglojęzycznych, ale wcześniej... trzeba zdać egzaminy w języku słowackim. Za studia po angielsku trzeba słono płacić. Pytanie: po co – skoro studia w języku, w którym zdało się egzamin, są za darmo.

UCZELNIE

Słowacja zaprasza na studia w 12 miastach. W sumie działa tu m.in. 20 uczelni publicznych oraz 12 prywatnych. Wyszukiwarkę kierunków znajdziesz na portalvs.sk.

REKRUTACJA

By rozpocząć naukę na wyższej uczelni na Słowacji, zdana matura (*maturita*) nie wystarczy – trzeba też zaliczyć egzamin (zazwyczaj pisemny, zdawany... po słowacku). Zanim jednak zasiądziesz do stołu, by go napisać, musisz złożyć stosowne wnioski i dokumenty. Rekrutację na Słowacji prowadzą same uczelnie – to one ustalają formalności.

Skala ocen na słowackich uczelniach różni się od polskiej. Jest sześciostopniowa: najlepszą oceną jest A, najłabszą – Fx. Rok akademicki trwa od września do czerwca.

Zazwyczaj żądają przetłumaczonego świadectwa ukończenia szkoły średniej, kopii dowodu tożsamości i zaświadczenia o posiadaniu ubezpieczenia zdrowotnego.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Język słowackiego trzeba się nauczyć – w większości wypadków inaczej w ogóle nie dostaniemy się na studia. Centra nauczania dla obcokrajowców znajdują się właściwie przy każdej wyższej uczelni. Po zdaniu egzaminów można także studiować w języku angielskim. Oferta obejmuje kilkaset kierunków, szczegóły na stronie office.studyin.sk.

CZESNE

Nauka w języku słowackim jest bezpłatna, chyba że ktoś przekroczy maksymalny okres studiowania. Obowiązują za to opłaty administracyjne. Jeśli ktoś ma ochotę skorzystać z oferty z wykładowym angielskim, musi zapłacić od 500 euro do 11 tys. euro rocznie.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Większość słowackich szkół wyższych oferuje miejsca w akademikach. Ich ceny nie są wygórowane – na Uniwersytecie J.A. Komeńskiego w Bratysławie 2–3 osobowy pokój kosztuje 90–100 euro od osoby miesięcznie. O miejsce musisz się jednak starać z dużym wyprzedzeniem. Koszty życia na Słowacji są porównywalne do polskich – na przeżycie miesiąca powinno wystarczyć 600 euro. Obiad w barze kupisz już za 2–4 euro, litr mleka kosztuje 70 eurocentów.

STYPENDIA

Studenci na Słowacji mogą liczyć na stypendia socjalne i naukowe, a także kredyty studenckie. Stypendia dla zagranicznych studentów funduje również rząd Słowacji. Na studia magisterskie i postmagisterskie można zgarnąć stypendium Funduszu Wyszehradzkiego. Za granicą można spędzić maksymalnie 4 semestry, ze wsparciem 2500 euro na semestr.

SŁOWENIA

W sklepach płaci się w euro, w urzędach bez problemu można porozumieć się po angielsku, a standard życia przypomina zachodnią Europę. Skok cywilizacyjny, jaki wykonała Słowenia w ciągu ostatnich 20 lat, robi wrażenie.

UCZELNIE

W tym niewielkim kraju działają 3 uniwersytety publiczne (Lublana, Maribor, Primorska), 2 większe uczelnie niezależne (Uniwersytet w Nowej Goricy i Emuni University) oraz kilkadziesiąt innych szkół wyższych. Ich listę znajdziesz na stronie studyinslovenia.si.

REKRUTACJA

Podstawowy warunek ubiegania się o przyjęcie na studia to posiadanie świadectwa maturalnego lub równoważnego dokumentu. Liczba miejsc na poszczególnych uczelniach jest limitowana

Lublana stała się pierwszą europejską stolicą, która wprowadziła strategię zero waste – śmieci nie lądują na wysypiskach ani nie są spalane, wszystkie podlegają recyklingowi, przynajmniej w teorii.

– rekrutacją zajmują się same uczelnie. Oprócz świadectwa maturalnego kandydaci muszą przedstawić świadectwo zdrowia, dowód uiszczenia stosownej opłaty i potwierdzenie znajomości języka słoweńskiego (lub innego wykładowego).

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Na studiach magisterskich wystarczy znać angielski, z kolei kandydaci na studia licencjackie spoza Słowenii często muszą wykazać się znajomością miejscowego języka na poziomie B2. Dla tych, którzy słoweńskiego dopiero chcą się nauczyć, Uniwersytet w Lublanie oferuje darmowy kurs Year Plus – przez cały pierwszy rok studiów (licencjackich lub magisterskich) 300 zagranicznych studentów poznaje język i kulturę kraju.

CZESNE

Studia stacjonarne na uczelniach publicznych są bezpłatne.

Chcesz mieszkać w akademiku? W takim razie wybierz Maribor. To jedyne słoweńskie miasto, w którym studenci studiujący na własną rękę mogą zamieszkać w domu studenckim.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Ceny są porównywalne do polskich. Miejsce w pokoju (ze współlokatorem) kosztuje ok. 150 euro, za kawalerkę zapłacić trzeba ok. 400 euro. Za to wyżywienie... dotuje państwo – studenci mogą korzystać z bonów żywnościowych, dzięki temu za posiłek nie płacą więcej niż 5 euro. Miesięczne wydatki powinny zamknąć się w kwocie 500–700 euro.

STYPENDIA

W Słowenii dostępne są zarówno stypendia socjalne, jak i naukowe. Obcokrajowcy mogą także powalczyć np. o stypendium Ministerstwa Edukacji.

SZWAJCARIA

Ten bogaty kraj pozostaje poza UE i programem Erasmus+, więc dostęp do szkół wyższych jest trudniejszy i bardziej skomplikowany. Za to nauka na uniwersytetach nie jest tak droga, jak można by się było spodziewać.

UCZELNIE

Działają tu 12 uniwersytetów badawczych – 10 prowadzonych przez kantony i 2 federalne, oraz wiele innych uczelni. Listę szkół wyższych znajdziesz na stronie swissuniversities.ch.

REKRUTACJA

Warunkiem podjęcia studiów I stopnia w Szwajcarii jest zdanie matury (*Berufsmaturität*). Dokumenty składa się przez internet, rekrutacja jest zwykle dwuetapowa. W pierwszej fazie kandydaci przysyłają wyłącznie zgłoszenie, w drugiej – pozostałe dokumenty: m.in. dyplom ukończenia szkoły średniej (przetłumaczony i potwierdzony). Liczba miejsc na niektórych kierunkach (np. medycynie) jest ogólnie ograniczana.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Wszystkie uczelnie wymagają dobrej znajomości języka wykładowego. Pierwsze, co musisz zrobić, to zorientować się, czy na danej uczelni

używa się języka francuskiego (m.in. w Genewie, Neuchâtel i Lozannie), niemieckiego (m.in. Zurich, Lucerna, St. Gallen) czy włoskiego (Uniwersytet w Lugano). Z roku na rok przybywa też kierunków nauczanych w języku angielskim.

CZESNE

Nauka jest płatna, ale – w zależności od regionu – może być stosunkowo niedroga. Czesne dla zagranicznych studentów jest wyższe niż dla miejscowych – wynosi od 1 tys. euro (w Genewie) do 8 tys. euro (w Lugano) za rok.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Szwajcaria to jeden z najdroższych krajów świata. Wynajęcie pokoju w akademiku będzie Cię kosztować ponad 370 euro miesięcznie, pokój w mieszkaniu to wydatek 470–850 euro. Za wyżywienie zapłacisz miesięcznie ponad 500 euro. Jeśli Twój budżet nie jest z gumy, będziesz musiał się ograniczyć do barów studenckich. Restauracje

są tak drogie, że limit przekroczyłbyś w jedno popołudnie. W sumie miesięczny pobyt w kraju Helwetów może kosztować od 1400–1900 euro.

STYPENDIA

Wsparcia finansowego dla zagranicznych studentów udzielają uniwersytety (np. International Academic Scholarship dla studentów politechniki w Lucernie). Najzdolniejsi absolwenci, którzy nie ukończyli 35. roku życia i którzy znają język, mogą liczyć na stypendia naukowe udzielane na pobyty badawcze oraz studia doktoranckie (*Excellence Scholarships*).

W roku akademickim 2019/2020 aż 30% studentów pochodziło z zagranicy. Podobnie wygląda sytuacja całej populacji – kraj ma 8,3 mln mieszkańców, z czego 2 mln to rezydenci-obcokrajowcy.

SZWECJA

Nowoczesne, wysoko oceniane uczelnie, brak czesnego i ściśle powiązanie programu nauczania z oczekiwaniami pracodawców – to zalety studiowania po drugiej stronie Bałtyku. Wykładowcy są jednak wymagający, a życie do najtańszych nie należy.

UCZELNIE

W Szwecji działa 39 uniwersytetów, zalicza się do nich także wyższe szkoły artystyczne, technologiczne, ekonomiczne, rolnicze, medyczne, teologiczne czy wychowania fizycznego. Wyszukiwarkę kierunków można znaleźć na studyinsweden.se.

REKRUTACJA

By starać się o miejsce na studiach I stopnia, wystarczy zdana matura. Wniosek o przyjęcie składasz przez stronę internetową universityadmissions.se – rekrutacja na wyższe uczelnie w Szwecji jest bowiem scentralizowana. Jeśli liczba chętnych na studia jest wyższa od liczby miejsc, uczelnie przeprowadzają np. rozmowy kwalifikacyjne.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Językiem wykładowym na większości kierunków jest szwedzki, uczelnie oferują jednak ponad 1000 kierunków z wykładowym angielskim – głównie

Wielokulturowość jest wpisana w DNA szwedzkiego społeczeństwa. W 2017 r. 25 proc. mieszkańców Szwecji urodziło się w innym kraju. Zagraniczni studenci powinni czuć się tu wyróżnieni!

magisterskich. Musisz udowodnić, że znasz go na poziomie odpowiadającym kursowi English 6. Od kandydatów na kierunki z wykładowym szwedzkim wymagany jest certyfikat TISUS.

CZESNE

Studia w Szwecji są bezpłatne – zarówno I, jak i II stopnia, stacjonarne i niestacjonarne. Obowiązkowe są za to niewielkie składki na rzecz organizacji studenckich.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Z wydatkami na utrzymanie można zamknąć się w kwocie 800–900 euro. Suma ta obejmuje wyżywienie (200 euro), zakwaterowanie (400 euro),

transport (50 euro), rozrywki (150 euro). Najtaniej jest stołować się w barach na uczelniach, konieczne też trzeba skorzystać z przysługujących studentom zniżek.

STYPENDIA

Dla studentów dostępne są m.in. zasiłki w wysokości 320 euro miesięcznie, wypłacane przez 40 tygodni w roku maksymalnie przez sześć lat – korzysta z nich większość studentów. Innym rodzajem wsparcia są gwarantowane przez państwo kredyty studenckie – pożyczyc można ponad 650 euro miesięcznie. Na oddanie pieniędzy będziesz mieć aż 25 lat.

Studenci mają dużą swobodę kształtowania swojej ścieżki edukacyjnej – tylko część przedmiotów jest obowiązkowa, pozostałe są zalecane lub zupełnie dobrowolne.

STAŁAM SIĘ BARDZIEJ ZARADNA

Roksana Brzóska, 24 lata

→ studiowała biznes międzynarodowy na Uniwersytecie Jönköping

→ zdała polską maturę w liceum w Gdańsku

Zaczęła studia na uniwersytecie w Gdańsku, ale po roku je przerwałaś i postanowiłaś spróbować od nowa w Jönköping.

Pomysł studiowania za granicą zrodził się, gdy byłam w trzeciej klasie liceum. Odwiedziłam wówczas mojego kuzyna mieszkającego w Szwecji. Od tego czasu wyjazd na studia do tego kraju stał się moim marzeniem. Niestety, termin rekrutacji nie pokrywał się z terminem wyników

z różnych krajów, wyznającymi różne religie, posiadającymi różne przyzwyczajenia. W naszym domu można było usłyszeć rozmowy w wielu językach – ze sobą komunikowałyśmy się po angielsku, natomiast przez telefon każda z nas najczęściej rozmawiała w swoim rodzimym języku. Z czasem poznałyśmy wiele popularnych zwrotów z poszczególnych krajów i odkryłyśmy, że trochę rozumiemy inne języki. Mieszkałam

włącznie z jego wyglądem i sposobem bycia – za modela mieliśmy manekina!

“Codzienne funkcjonowanie w takiej mieszance kulturowej jest niesamowitym doświadczeniem”

maturalnych, co uniemożliwiło mi rozpoczęcie studiów w Skandynawii zaraz po maturze.

Jak czułaś się po przyjeździe do multikulturowej Szwecji i na uniwersytecie, na którym studenci pochodzą z ponad 70 krajów?

Od zawsze byłam zafascynowana różnymi kulturami i podróżowaniem. Codzienne funkcjonowanie w takiej mieszance kulturowej jest niesamowitym doświadczeniem. Dużym wyzwaniem – i jednocześnie przyjemnością – było mieszkanie z dziewczynami pochodzącymi

z dziewczynami, które na co dzień nosiły hidżaby – ale ponieważ były moimi współlokatorkami, mogłam np. zobaczyć, jak farbują włosy.

Jak wyglądały Twoje ulubione zajęcia?

Z dużym sentymentem wspominam przedmiot o nazwie Entrepreneurial Creativity, który wymagał od nas dużo... kreatywności. W ramach zajęć musieliśmy wybrać z lokalnego rynku jeden sklep i zaproponować innowacyjne rozwiązania, które miały zwiększyć w nim sprzedaż. Bardzo dokładnie opracowywaliśmy profil konsumenta,

Wiele osób odstraszają koszty życia w Szwecji. Jak Ty sobie radziłaś z kwestiami finansowymi?

Staralam się żyć oszczędnie. Miałam też trochę oszczędności, jeszcze z Polski. Mogłam również liczyć na wsparcie ze strony rodziców. I pracowałam – najwięcej w okresie wakacyjnym albo gdy zajęć na uczelni było mniej. Byłam barmanką w irlandzkim pubie, pracowałam na nocną zmianę w magazynie firmy przesyłkowej – tu z powodu słabo działającej w nocy miejskiej komunikacji było najciężej.

Co poradziłabyś osobom, które rozważają studia w Szwecji, ale jednocześnie boją się, że nie sprostają takiemu wyzwaniu?

Świat należy do odważnych, kto nie spróbuje, będzie żałował. Zostałam wrzucona na głęboką wodę, ale dzięki temu stałam się bardziej zaradna i samodzielna. Teraz mam przyjaciół na przykład z Tanzanii, Ghany czy Arabii Saudyjskiej. Zawsze powtarzam, że „kto nie ryzykuje, ten nie pije szampana”.

WIELKA BRYTANIA

Brytyjskie uczelnie to światowa elita. I choć w rankingach najlepszych brylują Oxford i Cambridge, to na czołowych miejscach brytyjskich szkół jest znacznie więcej. A uczą się w nich młodzi ludzie ze wszystkich zakątków świata.

UCZELNIE

Do wyboru masz ponad 50 tys. kierunków na poziomie licencjackim, oferowanych przez prawie 400 instytucji edukacyjnych. Wśród nich znajdziesz wiele o charakterze modułowym, co oznacza, że łączą w sobie dwa przedmioty, w dodatku w różnych proporcjach: *joint* (50/50) oraz *major/minor* (zazwyczaj 75/25). Licencjat w Anglii trwa najczęściej 3 lata, w Szkocji – 4.

REKRUTACJA

Rekrutacja na uczelnie odbywa się przez Universities & Colleges Admissions Service (ucas.com).

W pierwszej dziesiątce Rankingu Szanghajskiego z 2020 roku znajdują się dwa brytyjskie uniwersytety – jako jedyne ze Starego Kontynentu. W pierwszej pięćdziesiątce jest ich sześć.

Teoretycznie podstawą jest polska matura, w praktyce – nawet najlepsze wyniki na świadectwie maturalnym mogą nie wystarczyć, zwłaszcza gdy chcesz studiować na najbardziej prestiżowych uczelniach. Na wielu kierunkach pod uwagę brane są również zaangażowanie społeczne i obywatelskie. Często wymagany jest też list motywacyjny lub referencje.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Bez dobrego angielskiego ani rusz. Stosowne certyfikaty potwierdzające znajomość mowy Szekspira można bez problemu zdobyć w Polsce: uczelnie honorują m.in. dokumenty TOEFL, IELTS i certyfikaty Cambridge.

CZESNE

Nauka w Wielkiej Brytanii to luksus. Rok studiów I stopnia w Anglii kosztuje – w przeliczeniu – średnio ponad 9700 euro. Płaci się także w Irlandii Północnej i Walii, za to w Szkocji nauka

jest darmowa. Studentów z UE, którzy zaczną studia przed lipcem 2021, przez cały okres nauki będą obowiązywać takie same stawki jak Brytyjczyków – kto rozpocznie studia po tym terminie, będzie płacił więcej.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Najtańsze miejsca do spania są w domach akademickich – miesięcznie za pokój w Londynie zapłacisz 440–1100 euro. W mniejszych miejscowościach na jedzenie wystarczy Ci 400 euro, w Londynie musisz mieć co najmniej 550 euro. King's College London szacuje, że miesięczne wydatki studenta oscylują wokół kwoty 1400 euro.

STYPENDIA

Wsparcie rządowe dla studentów nie obejmuje obywateli UE. Można natomiast ubiegać się o kredyt studencki, z korzystnym oprocentowaniem i systemem spłaty. Granty i stypendia dla studentów są też przyznawane przez uczelnie.

NIE MIAŁAM CZASU NA ZAŁAMYWANIE SIĘ

Aleksandra Skrobosz, 22 lata

→ studiuje zarządzanie zasobami ludzkimi na Uniwersytecie Middlesex w Londynie

→ zdała polską maturę w liceum w Płocku

Dlaczego właśnie Anglia?

Powód może wydać się śmieszny, ale jest prawdziwy! Mam ogromny problem z nauką języków obcych. Nigdy nie mogłam dobrze nauczyć się angielskiego, co od zawsze było moim marzeniem. Stwierdziłam, że jedynym wyjściem jest... rzucić się na głęboką wodę.

Po przyjeździe nie poszłaś jednak od razu na studia. Dlaczego zdecydowałaś się na rok przygotowawczy?

Mój angielski był naprawdę słaby – bałam się, że nie dam sobie rady. *Foundation year* był strzałem w dziesiątkę – podszkoliłam język, poznałam się z nauczycielami, oswoiłam szkołę.

“ Nic nie motywuje bardziej niż to, kiedy prowadzący mówi, że daleko zajdziesz ”

Dzięki temu na pierwszym roku poszło mi dużo lepiej niż innym studentom, chociaż moja klasa w większości składa się z Anglików. Warunki przyjęcia są prawie takie same jak na zwykły rok – oprócz tego, że można mieć nieco niższe wyniki z matury. Po *foundation year*, już bez

ponownej rekrutacji, idzie się na pierwszy rok, możliwa jest też zmiana uczelni.

Ponad 9 tysięcy funtów za rok nauki to powód, dla którego wiele osób rezygnuje z marzeń o studiach w Anglii. Jak ubierałaś pieniądze na wyjazd?

Na czesne nie wydaje się – oczywiście na razie – własnych pieniędzy, pokrywa je kredyt studencki. Problemem mogą być za to pieniądze na start. Mnie pomogła mama, która przez 3 lata liceum odkładała pieniądze na moją wyprawkę. Ale szybko się usamodzielniałam – już w pierwszym tygodniu po przyjeździe znalazłam pracę i od tego momentu utrzymuję się sama.

A jak opiszesz podejście angielskich wykładowców?

Dają studentom olbrzymie wsparcie. Zawsze mają dla nas czas, zachęcają do dodatkowych zajęć, rozmawiają szczerze i od serca. Kilka razy zdarzyło mi się usłyszeć od nich pochwały – a chyba nic nie

motywuje bardziej niż to, kiedy prowadzący mówi, że widzi w tobie potencjał i że daleko zajdziesz.

Czy studia w Anglii to propozycja tylko dla najlepszych?

Uważam, że studia nie są specjalnie trudne. Jeżeli pracuje się sumiennie i regularnie, a pisanie esejów i raportów zaczyna się odpowiednio wcześniej, to spokojnie można ze wszystkim zdążyć. Nigdy nie zdarzyło mi się nie zaliczyć jakiejś pracy lub powtarzać egzaminu. Na samym początku roku z każdego przedmiotu dostaję rozpiskę ze szczegółowym planem nauki na cały rok akademicki – wiem, kiedy będę miała prezentację grupową, kiedy do oddania jest esej, a kiedy egzamin.

Czyli można pożegnać się z kompleksami?

Miałam momenty zwątpienia – bałam się, że nie sprostam standardom, że moi rówieśnicy będą dużo lepsi ode mnie, po prostu w siebie nie wierzyłam. Z perspektywy czasu widzę, że nie było czym się tak przejmować – świetnie sobie poradziłam. Miałam świadomość, że płacę za studia, więc muszę zdać wszystkie egzaminy. Zaciśnęłam zęby i pracowałam, czytałam, pisałam, robiłam notatki... nie było czasu na załamywanie się.

WŁOCHY

Wyobraź sobie, że rozpoczynasz studia w Bolonii, gdzie ponad pół tysiąca lat temu studiował Mikołaj Kopernik. Albo w Padwie, gdzie kształcił się Jan Kochanowski. Od tego czasu konkurencja innych krajów znacznie się zwiększyła, ale włoskie uniwersytety wciąż kuszą poziomem i atmosferą.

UCZELNIE

Włoski system szkolnictwa wyższego dzieli się na dwa sektory: uniwersytecki i pozauniwersytecki. W skład tego pierwszego wchodzi 97 uczelni, w tym m.in. 67 uniwersytetów państwowych i 2 uczelnie dla obcokrajowców. Sektor pozauniwersytecki obejmuje m.in. wyższe szkoły artystyczne (tzw. system AFAM oraz dyplomatyczne). Wyszukiwarkę uniwersytetów znajdziesz na stronie universitaly.it.

REKRUTACJA

Każdy, kto chce ubiegać się o przyjęcie na studia, musi posiadać *Diploma di Maturità* – czyli po prostu maturę. Pierwsze kroki należy skierować do ambasady lub konsulatu Republiki Włoskiej w Polsce, gdzie składasz wymagane dokumenty (m.in. przetłumaczone świadectwa). Placówka wystawia następnie *dichiarazione di valore* – zaświadczenie o uznaniu dyplomów, z którym można już udać się na wybraną uczelnię. Ta

Przywiązanie Włochów do sztuki ma odzwierciedlenie w edukacji artystycznej: w Italii możemy rozpocząć naukę m.in. w 44 akademiach sztuk pięknych, w akademiach tańca i sztuk teatralnych, w 58 konserwatoriach i 21 instytutach muzycznych.

procedura dotyczy zarówno studiów licencjackich, jak i magisterskich.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Kierunków prowadzonych w języku angielskim nie ma za wiele, aktualnie ok. 670 na obu etapach studiów. Podjęcie nauki po włosku wiąże się z koniecznością zdania egzaminów (o ile nie posiadasz certyfikatów na poziomie C1 i C2, np. CILS). Stypendia na naukę włoskiego przyznaje Włoski Instytut Kultury.

CZESNE

Nauka we Włoszech jest płatna, a wysokość opłat ustalają uczelnie. Czesne na publicznych uczelniach wynosi od 200 euro do 2500 euro za

rok. Wysokość opłat jest uzależniona od sytuacji ekonomicznej studenta czy kierunku studiów.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

Między kosztami utrzymania na północy i południu Włoch istnieje przepaść. W Palermo można przeżyć za 800 euro na miesiąc, w Rzymie za sam wynajem pokoju poza centrum trzeba będzie zapłacić około 500 euro.

STYPENDIA

Na zasiłki mogą liczyć studenci w trudnej sytuacji finansowej oraz osiągający dobre wyniki w nauce. Stypendia dla obcokrajowców oferuje także włoski rząd – miesięczne wsparcie na studia magisterskie i doktoranckie wynosi 900 euro.

POŁĄCZYŁA NAS MIŁOŚĆ DO WŁOCH

Martyna Ślosarczyk, 32 lata

→ studiowała nauczanie języka włoskiego jako obcego na Uniwersytecie dla Obcokrajowców w Perugii
→ skończyła italianistykę i komparatystykę na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie

Co trzeba zrobić, żeby znaleźć się w prestiżowym gronie stu Europejczyków, którzy otrzymają stypendium rządu włoskiego?

O stypendium ubiegałam się dwukrotnie: za pierwszym razem wyjazd związany był z moją pracą magisterską na wydziale polonistyki-komparatystyki. Niestety, nie udało się. Rok później, po dwóch obronach, zdecydowałam się zaaplikować ponownie: tym razem o 9-miesięczne stypendium na studia na Uniwersytecie dla Obcokrajowców w Perugii. Potrzebowałam opinii

Nie miałaś obaw związanych z obcym językiem?

Krakowska italianistka dobrze przygotowała mnie na studia w Perugii. Ale nie obeszło się bez wpadek językowych, które pojawiały się podczas codziennej rozmowy z nowymi znajomymi. Czasami mówiłam do nich językiem zbyt literackim i archaicznym – wyuczonym na studiach w Polsce. Pamiętam, że podczas przejażdżki kulturowym samochodem cinquecento vecchia, przyznałam mojemu koledze, że zawsze marzyłam o tym, żeby

przerwa na posiłek, w tych godzinach nie ma zajęć. Nie zauważyłam za to różnicy w podejściu wykładowców. Poza taką, że włoscy profesorowie częściej pytali nas, co dobrego zjedliśmy na obiad i czy tęsknimy za kuchnią z naszych krajów.

Studiowałaś na uniwersytecie dla obcokrajowców. Czy faktycznie było tak międzynarodowo?

Studiowałam z ludźmi z Libii, Bangladeszu, Chin, Gruzji – ale w grupie było też dużo Włochów, którzy teraz zajmują się nauczaniem języka włoskiego poza granicami kraju. Ten czas był dla mnie bardzo inspirujący: dowiedziałam się o wiele więcej o islamie, poznałam smaki innych krajów. Wszystkich nas połączyła miłość do Włoch.

Czy uważasz, że wyjazd na studia za granicę ma znaczenie w Twoim CV?

Zdecydowanie! Myślę, że to doświadczenie otworzyło mi wiele ścieżek do kariery związanej z pracą z Włochami – np. dostałam wymarzoną pracę we Włoskim Instytucie Kultury w Warszawie. Cały czas uczę też języka włoskiego, a wiedzę zdobytą podczas studiów dzielę się z moimi uczniami.

“ To doświadczenie otworzyło mi wiele ścieżek do kariery związanej z pracą z Włochami ”

dwóch profesorów, dyplomu ukończenia studiów licencjackich oraz uzasadnienia mojego wyboru. W moim przypadku była to chęć nauczania języka włoskiego w Polsce, praca we włoskich instytucjach kultury oraz ogólnie promocja Bel Paese w moim kraju. Stypendium wynosi 900 euro miesięcznie, można je otrzymać na 3, 6 lub 9 miesięcy przez 2 lata studiów. Dodatkowo stypendysta jest zwolniony z obowiązującego we Włoszech czesnego.

zostać „zdobytą” w tym samochodzie. Miałam na myśli to, że zawsze marzyłam o przejażdżce tym uroczym pojazdem.

Jakie są różnice między włoskimi i polskimi uczelniami?

Na włoskich uniwersytetach przeważają egzaminy ustne. Przez dwa lata miałam chyba jeden egzamin pisemny – z lektoratu z języka angielskiego. We Włoszech między 13 a 15 jest obowiązkowa

WĘGRY

Studia na Węgrzech dla większości młodych Polaków nie są pewnie pierwszym wyborem. Trzeba być gotowym na egzaminy wstępne i zderzenie z językiem węgierskim, plusem mogą jednak okazać się niskie koszty utrzymania i ciekawy klimat stolicy.

UCZELNIE

Na Węgrzech działa 28 państwowych oraz 11 niepaństwowych uczelni wyższych. Pełną listę instytucji oraz wyszukiwarkę kierunków znajdziesz na stronie studyinhungary.hu.

REKRUTACJA

Warunkiem ubiegania się o miejsce na studiach I stopnia jest zdana matura. Formularze aplikacyjne składać można zarówno bezpośrednio na uczelniach, jak i przez stronę felvi.hu. Popularną praktyką – zwłaszcza na studiach magisterskich – są egzaminy wstępne. Przyszłych studentów sprawdza się z języka angielskiego oraz przedmiotów powiązanych z wybranym kierunkiem studiów.

ZNAJOMOŚĆ JĘZYKA

Lista kierunków z wykładowym angielskim lub niemieckim powiększa się z roku na rok. Jeśli zdecydujesz się na jeden z nich, trzeba będzie przedstawić stosowny certyfikat lub podejść do egzaminu. W przypadku języka angielskiego najpopularniej honorowane są świadectwa TOEFL i IELTS lub inne międzynarodowe certyfikaty na poziomie B2. By studiować po węgiersku, musisz zaliczyć roczny kurs organizowany przez Balassi Institute.

CZESNE

Większość studentów – ok. 65% – nie płaci za naukę, bo finansuje ją państwo (to tzw. *state-funded places*). Pozostali muszą się przygotować na

średnio 1500 euro rocznie, zarówno na studiach licencjackich, jak i magisterskich.

UTRZYMANIE I ZAKWATEROWANIE

By spokojnie przeżyć w Budapeszcie, będziesz potrzebować ok. 400–500 euro (koszt pokoju to minimum 150 euro), w mniejszych miejscowościach poradzisz sobie już z 300 euro.

STYPENDIA

Na pomoc finansową mogą liczyć wyłącznie studenci studiów stacjonarnych, których naukę finansuje państwo. Wsparcie wypłacane jest przez 10 miesięcy w roku, a jego wysokość zależy od sytuacji rodzinnej studenta – wynosi średnio 739 euro. Dostępne są także kredyty studenckie. Polacy mogą powalczyć o stypendia Funduszu Wyszehradzkiego na studia magisterskie i postmagisterskie. Za granicą można spędzić maksymalnie 4 semestry, ze wsparciem 2500 euro na semestr.

W lipcu 2020 r. stopa bezrobocia wynosiła na Węgrzech zaledwie 4,6 proc. (dane Eurostatu) i należała do najniższych w Unii Europejskiej.

LAST MINUTE Z PIERWSZEJ RĘKI

SPOTKANIA INFORMACYJNE

WOLONTARIAT

WYMIANY

SZKOLENIA

WARSZTATY

PRAKTYKI

KONFERENCJE

SEMINARIA

Szukasz międzynarodowych projektów i szkoleń? Na stronie Eurodesk Polska znajdziesz bieżące oferty wolontariatu, staży, wymian i innych projektów młodzieżowych.

Wiele z nich to sprawdzone i wiarygodne informacje typu last minute publikowane przez organizacje, instytucje i firmy współpracujące z Eurodesk Polska.

www.eurodesk.pl/wez-udzial

Home

A photograph of three young people from behind, standing on a rooftop at sunset. They have their arms raised in the air, some making peace signs. The scene is bathed in the warm, golden light of the setting sun, with a blue and orange sky. The overall mood is joyful and carefree.

AKTYWNOŚĆ

FUNDUSZE

MOBILNOŚĆ

www.eurodesk.pl

eurodesk
Polska

Na początek spytaj nas!